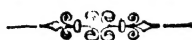

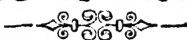
ઈનસાફે માહ મુદશાહ ગુજનવી,

ભૂંરે

ઈસ હાથ દે, ઈસ હાથ લે.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહી વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા,

ગુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને.

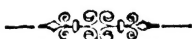
ઐર

છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માંલિકાંને

ગીરોહી વીકટોરીયા નાટકને.

જાળાને ઉરદુ બ હુરે ગુજરાતી.

રો અર.

કલગુગ નહીં, કરગુગ હએ પે, યહાં દીનકો દે ઐર રાત લે,

કયા ખુબ સૌદા નકુદ હએ, ઇસ હાથ દે ઇસ હાથ લે.

ALL RIGHTS RESERVED.

સધલા હુકો જાલવી રાખીયા છે.

મુખખઈ,

અલાયન્સ પ્રીટીંગ પ્રેસ, નાં ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

ઈં ૨૦ ૧૮૮૨ ઈંગ્રેજી.

કીમત આઠ આંને.

તપ્-તએ નાટક.

માહમુદશાહ.....શહેનશાહે ગજનવી.
 વજીરે અવલ.....માહમુદશાહકા વજીર.
 વજહુલકુમર.....મરહુમ કપીરલ ઊઆકા પિસર.
 ઈઆન.....એક સૌદાગર—વજહુલકુમરકા પરવરીશ
 કરનેવાલા.
 ચક્રીનખાંન.....કપીરલ ઊઆકા વફાદાર ગુલામ.
 અયાજ.....માહમુદશાહકા ગુલામે વફાદાર—ઐર
 ગજનવીકા કોતવાલ.
 ગુફાંન.....ઈઆનકા ફરજાન્દ.
 શમ્સુલલકા.....વજીરે અવલકી દુષ્તર—આઅદ વજ-
 હુલકુમરકી બાનો.
 ખમ્મેરન.....ઈઆનકી બાનો ઐર ગુફાંનકી માંદર.

આહલેકાર—લૌંડીએ—ગુલામ—દાયા—ચોખદાર—જલ્લાદ,
 વગમ્મેરા.

૧૫૪૬

મુકાં મ

ગજનવી.

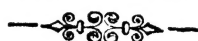
મુબઈ તા. ૩ જુન ૧૮૮૨.

આ “નાટક” શને ૧૮૪૭ ના ૨૦ માં આકટ તથા ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં આકટ
 પરમાને રેજીસ્ટર કરાવીઆ છે, અને તે ઉપરનો સધલો હક “વીક્ટો
 રીઆ નાટક મંડલો” ના માલિકો મીસીઅરસ ખરશેદજી
 મેહરવાંનજી ખાલીવાલા, ધનજીભાઈ ખરશેદજી ધડીઆલી
 અને હોશાભાઈ ફરદુનજી મજાલ એવાનો છે.
 માટે ઉપલા માલિકોની પરવાંનગી વીના કો
 હએ એ નાટકનો કોપખી ભાગ
 છાપવો અથવા કરી ખતાવવો
 નહીં.

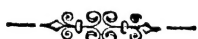
ઈન સાહે માહ મુદશા હ ગુજનવી,
ઊર્ધ્વ

ઈસ હાથ દે, ઈસ હાથ લે.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા

દી વાં ન ખા ના.

[ધંજાનકા એક કુરસી પર બચ્ચો હુવે દીખલાઈ
દેના બાદ નૌશીકે શુભલભે]

કલ્યાન—ગાજલ—તરૂકા એસાબી હોતા હએ.—તર્જ.

ધંજાન—સાફીયા જામ મે દે બાદએ આહમરહી મુઝે,
આહીયે ખુદ ના તો આહીયે કૌસરહી મુઝે.—સાફીયા.
આતા હએ બાગ પસંન્દ, ઝૌર ન યુલેતરહી મુઝે,
મએ યુલયુંકી ખરીદારીકો દે જરહી મુઝે.—સાફીયા.
મે દોઆ હએ કે નહીં હોના મુઝે દારે કુશર,
મીરમે પએમાના તહે ચર્ખ દે ચકકરહી મુઝે.—સાફીયા.
હરસે કાશીર હો બશર, હરસે યુનાહગાર બને,
જુત પરસ્પીસે પસંન્દ હએ મએ આહમરહી મુઝે.—સાફીયા.

[આના યફીનખાનકા ઝૌર શરાબ પીતે હુવે
ધંજાનકો દેખ કર હએરાન હોનાં.]

મજ કુર તર્જ.

યફીનખાન—

મએકશીકા હુવા ઈસ ઉજમે કયું ક્યાંન ગુમ્હે, ૧૧.
કહેગા કૌન મે કએયોંસે મુસતમાન ગુમ્હે.—મએકશીકા

આપકી ઇત્ની હાથે ઇજજતકે કબીરલ ઊઝા,
માલો ફરજાન્દકા, મરે કરકે નીગાહબાન તુમ્હે.—મએકશીકા.
યે જો જાહીર હોકે પીને લગે ઇઆન શરાબ,
કરે કીસ કીસ તરાહ માહમુદશાહ હામેરાન તુમ્હે?—મએકશીકા.
ખાજો મએસીર હામે નજીસ, કહેતા હામે અદલાહ સરીહ,
કયા કીસીને નહીં સમઝાયા હામે ફુરઆન તુમ્હે?—મએકશીકા.

મુ સ દદ સ.

ઇઆન——મેથક નજીસ શરાબ હામે, પર કીસ્કે વાસ્તે ?
અઅહી નહીં ખરાબ હામે, પર કીસ્કે વાસ્તે ?
નીશ્શા હર એક અઝાબ હામે, પર કીસ્કે વાસ્તે ?
અએથ ઇસ્કા ઇજતેરાબ હામે, પર કીસ્કે વાસ્તે ?
યે મત સમઝના, મરેસે જરદારકે લીયે ?
મુક્લીસ, ગરીબકે લીયે, નાઆરકે લીયે.

ચકીનખાન——જરદાર તુમસે સએકડો યે ખવાર કર ચુકી,
જો આરાગર થે ઉન્કોબી નાઆર કર ચુકી.
સરદારોકે સરોકો સરદાર કર ચુકી,
શાહોકે શાહ જો થે, ઉન્હે શીન્નાર કર ચુકી,
તો દૌલત આપકી હામે બલા કીસ શુમારમે ?
મથહુર એક લખપતી હો તુમ હજારમે.

ઇઆન——જાહીર હું લખપતી, તુએ ખાલીનકી કયા ખાબર ?
અફઝુલ કબીરે ઊઝાસે હામે પાસ મરે જર.
કુઅઝ અસેમે તુ દેખેગા અબ મેરા કરોરકર,
તાજીર હું, પર અમીરોકો કર લુંગા મએ નફર,
ઊસ વફતકે લીયે જરા તાખીર આહીયે,
મુસ્કીબકો સહલ કરનેકી તદખીર આહીયે.

ચકીનખાન——કયા હમસરી કરોગે અમીરે કબીરકી ?
દૌલતથી તુમસે બડહકેતા ઉસ્કે ફકીરકો.
પસ્ત હીમ્મત ઊસ્કે આગેથી આહલે સરીરકી,
થી ઉસ પ મેહર એસી ખુદાએ ફકીરકી,
બે અદબી હો મોઆફ કે ખુદ તુમ અએ નેકનામ,
અદનાસે અદના ઉસ્કે કહાતેથે એક ગુનામ.

ધંધાન—મેશક મએ ગિરકે જીતેજી ઉરકા ગુલામ થા,
જુક કર મએ ઉરકે કુદમોપે કરતા સલામ થા,
પર મરે પર યે ફજલે ખુદાએ અનામ થા,
ફીસમતકા ઉરકી બખતમે મરે ફીયામ થા,
ધસ વાસ્તે હુવા હએ ખજાના મુઝે નસીબ.
હો શાદ કે હએ અએશે શહાના મુઝે નસીબ.

યફીનખાન—ગન્જ ઈના રાત ભરમે તો વુમને કહાંસે લાએ ?
ફારકે દોસ્ત બનકે કયા ઉસકે મકાંસે લાએ ?
શએતાકે સાથ જાકે ચુરા આસમાંસે લાએ ?
દોજખસે લાએ, યા કહો બાગે જીનાસે લાએ ?
કલતક યે માહજ અપની તીબરતકે ધ્યાનમે ?
ઐર આજ કેસે ધુસ ગએ શહીકી શાનમે ?
કું તા અ ઈયા ત.

ધંધાન—વુઝકો ખબર ન દુંગા અભીતો ઈસ હાલસે,
આગાહ હોગા ખુદ મરે જાહો જલાલસે.
લેકીન ગયા હએ મુખ્હોસે વજહુલકુમર કહાં ?
બેજાર મએ હુવા હું યે લડકેકી આલસે.

યફીનખાન—દીન ભર તો શૈકે ઈદમ હએ ઉસ નેક જાતકો,
લેકીન ખબર નહીં કહાં રહેતા હએ રાતકો !
મએ ઉરકી કરકે જીસ્તજી કરતા હું અએ જનાબ,
અચ્છી નસીબત આજ વો આલી સીફાતકો.

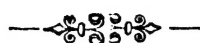
[જનાં યફીનખાનકા, શરાબ પીના ધંધાનકા.]

માંડ—ગજલ—આંખોને તેરે મોહિતી કીધ—તર્જ.

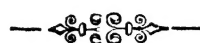
ધંધાન—જમશેદકા તો જમ ફકત થા જહાંનુમાં,
સાગોર મગર હમારા હએ કોનો મકાં નુમાં.—જમશેદકાતો.
નીશ્ચમે ધરકે ઊડતા હએ બેપરકે આદમી,
કહું કર શરાબકો ન કહે આસમાં નુમાં?—જમશેદકાતો.
બેહદ કીસીને પીધતો હએ શૈતાં નુમા શરાબ,
હદસે પીયો તો હાવે ખુદાએ જમા નુમાં.—જમશેદકાતો.
વજહુલકુમરકો ફતલ કીસી હીલસે કરે,
તદબીર ચેહી હોવેગી ગન્જ નેહાં નુમાં.—જમશેદકાતો.

[જનાં ધંધાનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

ફીલ એ કા દર વા જા.

[વજહુલકુમરકા આહો અફસોસ કરતે હુવે આનાં.]

જીલા બરહુંસે-રાજલ.—થામ ગુજર ગઈ યુક્તયુમે-તર્જ.

વજહુલકુમર—અજદહાકે બરમે હો, યા શેરે નરકે બરમે હો,
પર બશર યા રખ ન કોઈભી બશરકે બરમે હો.—અજદહાકે.
બરમે હાકી મકે નફર ગર હો તો કુરછ જોયાભી હયે,
પર ન હાંકી મતો કોઈ યા રખ નફરકે બરમે હો.—અજદહાકે.
યે નફર ઈઆનસે મેરે પીદરકે બરમે લાખ,
હાએ! અખ ઉસ્કા પીસર એસે નફરકે બરમે હો!—અજદહાકે.

[આના યફીનખાંનકા.]

જીલા ખમાચ.—દરસન ખીન અખીયાં—તર્જ.

યફીનખાન—કાંહાં રહેતે હો જલકે તુમ સારી રાત,
તુમહે ધરમે લગતી હયે કયું બારી રાત.—કાંહાં.
બનોગે પીદરકે, જરો માલકે,
કલહી વાલી કયું કરતે હો જારી રાત.—કાંહાં.

કહયાંન-રાજલ.—અજખ સનમકી અદાએ દેખી.—તર્જ.

વજહુલકુમર—

ફરીસ્તા જીસ ધરમે મૌતકા હો, ગુજારં જીસ ધરમે રાત કૈસી?
ગુલામ તુ જાં નીસાર હો કર, સીખાતા હયે મુઝકો ખાત કૈસી?—ફરીસ્તા.
લહુકા ખ્યાસા મેરે હયે ઈઆન, અજખ નહીં જો મેરી લે વો જાંન,
ખીગાડ કર મેરે જરપે ઈમાંન, દયા કરે બદ સીફાત કૈસી?—ફરીસ્તા.
પીદરસે કહેતાયા મેરે મગરર, કે મયેં તો લાલચસે હું સદા દુર,
જો દેખીદૌલત, તો ખીગડી નીયત, દીખાઇ આખીરકો જાત કૈસી?—ફરીસ્તા.

મુ સ દદ સ .

યકીનખાન—કૈસા સમઝે અપના દુશમન આપને ઇલાનકો ?
સદે પહેલેસે વા ગુમ પર કરતા આયા જાનકો.
દોસ્ત હો કર પહેલેતો કસ લેના હર ઇન્સાનકો,
અકુલ કામીલ આદમીકી આહીયે પચ્છેજાનકો,
સચ્ચેકડો ઇન્સાનભી હચ્છે જામચ્છે શચ્છેતાનમે,
ઐર હચ્છે શચ્છેતાન લાખોં યુરકુચ્છે ઇન્સાનમે.

વજહુલકુમર—કસ લીયા મચ્છેને કસોટી પર સમઝ કર જર ઊસે,
પાયા હચ્છે લેકીન યકીં પીતલસેભી બદતર ઉસે.
વાલીદે મરહુમ સમઝેથે મેરે ગૌહર ઉસે,
કીધં પરખ મચ્છેને તો જાનાં એક સીયાહ પથ્થર ઉસે,
કજ અદાઇસે જમાનેકી મચ્છે હચ્છેરાં હો ગયા,
દોસ્તી કીધં જુસ્સે, વોહી દુશમને જાં હો ગયા.

યકીનખાન—જૈસી અબ્બ હચ્છે ઐસીતો દુન્યાં હુવીયી કબ્બ ખરાબ ?
અચ્છોકે અચ્છે હચ્છે સોહબતસે બદોંકી અબ્બ ખરાબ.
મચ્છેને યે માના, જમાના હો ગયા હચ્છે સબ્બ ખરાબ,
કૌનસા ઇન્સાનકા પર દેખા ગુમને ઢબ્બ ખરાબ,
રોજો શબ્બ મશગુલ હચ્છે વો તરબીયતમે આપકી,
હચ્છે વોહી ખીજમત, જો ખીજમત થી ગુમારે આપકી.

અ બી યા ત.

વજહુલકુમર—વો ખરાબ હચ્છે કૈસા, સુન યે હાલ મુઝસે અચ્છે યકીન,
કહેતા હું દીદા બ ચરમે ખુદ મચ્છે ગુઝસે અચ્છે યકીન.
એક શબ્બ સોચાથા મચ્છે લેખીન મુઝે થા નીમ ખવાબ,
નીન્દમે ગફલતકી સમઝા મુઝકો વો ખાના ખરાબ.
અપની ખીખીસે લગા આહીસ્તા ધું કરને કલાંમ,
કોઇ હીલેસે કરં વજહુલકુમરકો મચ્છે તમામ,
તો કખીર ઊઝાને સોંપા જો મુઝકો માલો જર,
આચ્છે સબ્બ કુખ્જેમે મેરે કયા મેરા પ્રેર કરરૌકર ?
કહેતેહી ઇતનાં કમરસે ખીંચ કર ખાન્જર પલીદ,
દોડા હચ્છે અફસોસ મેરા કાટનેકો સર પલીદ;

લોકીન ઊસકી નેક ખીખીને ઊસે રાકા વહી,
 ઐર કહા કે ધત્તી જલદી કર તુ અચ્ચે પ્યારે નહી,
 કાંમ યે કરના તુ મોકા કોઇ અચ્છા દેખ કર,
 કહેના ઊસ્કા માનકે ખસ સો રહા વો બદગોહર.
 અદલાહ અદલાહ કરકે વો તો રાત દીધ મચ્ચેને ગુજાર,
 દુસરી શયમે વલે કાઇ ચાલ ચેહી ધખતીયાર,
 ધૂમકી તાહસીલમે કર દેતા હું દીન તો તમામ,
 આકે કુખસ્તાનમે પડ રહેતા હું શય બર મુદાંમ.

ખીલાવલ—રાજલ.—આવો પીતમ આવો પીતમ.—તજ.

યફીનખાંન—

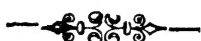
કચ્ચા ચાંચુ, ગરદન દાચુ, તુઝકો દેવે નો આજાર,
 તેરા કમતર, મેરે અક્સર, સદકે તુઝ પર હચ્ચે હરવાર.—કચ્ચા.
 અમીરે ઐલા, મેરે મૈલા, ઊસ્કેબીતો થે આકા,
 ઊન્કા ફરજાન્દ, હચ્ચે તુ દીલખાન્દ, તેરા લે વો જી બદકાર?—કચ્ચા.
 દે અખ રખસત, માહેતલઅત, તેરી આફત દુ મચ્ચે ટાલ,
 ખુનસે હો તર, ઉસ્કા સખ ધર, ઐસી ખીચુ મચ્ચે તલવાર.—કચ્ચા.

જીલા કહયાન—મસનવી—ખીખરે ચેહેરેપ.—તજ.

વજહુલકુમર—સાથ કર સાથ ન તુ મ્યાંસે શમશીર નીકાલ,
 ફતલે દુશમનકે લીયે ખાન્જરે તદખીર નીકાલ.
 તેરી શમશીરસેતો ફતલ હો દો ચારહી ખસ,
 તેગે તદખીરકા હચ્ચે લાખોકો એક વારહી ખસ.
 નો મરે કુન્દસે કયું જહેર ઊસે દેતા હચ્ચે?
 મીઠકી ખાતોસેહી કયું કામ ન કર લેતા હચ્ચે?
 અપના વીસી હમે મીલ જાચેતો કયા હચ્ચે કમ ખાત,
 પાસ ધખાંકે ચલે કોઈ ખના કર હમ ખાત.

[જનાં યફીનકા વજહુલકુમરકે હમરાહ.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બા રા.

[આના વજરકે હમરાહ માહમુદશાહકા મઆ
ગુલાંમાં લોંડીયોકે.]

કલ્યાન—રાજાલ—મુર્ગીદીલ મત રા—તર્જ.

માહમુદશાહ—

સખતો હએં ગુલશનમે, લેકીન હએં કહાં મેરા અયાજ?
મીસ્લે જુ કયા હો ગયા ગુલમે નેહાં મેરા અયાજ?—સખતો.
રાહમ આતા હએં વો રસ્કે ગુલ, કે ગુલ શરમાએંગે,
બસ ઇસી બાઈસ નહીં હોતા અયાં મેરા અયાજ.—સખતો.
ઉસ્કે દેએ ખીન નહીં દીલકો હમારે હોગા અએંન,
જવો લે આવો કોઈ હોવે જહાં મેરા અયાજ.—સખતો.

તાહતુલ લફજી રાજાલ.

વજર—કહેતા હું મએં યે મોઆફ અએં શાહ મેરી તફસીર હો,
બાંદીયાં બન્દે તો સખ હાજર હએં, કયું દીલગીર હો?
સખ હએં યે કે લે ચુકા હએં આપકા દીલ વો ગુલામ,
લેકીન ઉસ્કે બાબમે ઇન્સાફસે તફરીર હો.
ઇન ગુલાંમોસાબી કહીયે ખુબસુરત હએં અયાજ ?
આપકા માઅશુક કયું ફેર વો જુતે બેપીર હો ?

મુ સ ૬૬ સ.

માહમુદશાહ—જુદે ઇન્સાનીસે બેહતર હોતે હએં સુખ્યલકે બાલ,
આદમીકી ચસ્મકો દેતે હએં નરંગીસસે મીસાલ.
મીસ્લે ગુલ રંગીન કબ માઅશુકકે હોતે હએં ગાલ ?
સર્વસે બેહતર હએં કદમે કૌનસા સાહેબ જમાલ ?
ઇસ્કે ગુલશનસે નહીં ફેર કરતે હએં કયું આદમી ?
આદમીકી દોસ્તી પર મરતે હએં કયું આદમી ?

વજીર—સુખ્યલો ગુલ, સર્વે નરગીસ, હમ્મે શબી હન્સાનકી,
ખીંચી હમ્મે નકકુશી કુદરતને યે ખાત હમ્મે ધ્યાનકી.
સમ્મેરગાહ ઉસકા કીયા હમ્મે આદમીકી જાનકી,
જાનમે હન્સાનકી સખ શાન હમ્મે રાહમાનકી,
યે નહીં મમ્મે કહેતા હું પરયરકી મુરત પર મરે,
મરતે હો સાહેબ તો કોઈ અમ્મી મુરત પર મરે.

કૌંસીયા—રાજલ—તુમકો ગમ્મેરૌંસે ન મીલનાં—તર્જ.

માહમુદશાહ—

અમ્મી મુરત કયા કરે હમ, અમ્મી ખસલત આહીયે,
હો પરીર કોઈ તો કયા, આદમીયત આહીયે.—અમ્મી.
ખીના આહમકસેતો, નાખીનાભી આફીલ ખુબ હયે,
અસ્મકી ખીનાઇ કયા, દીલમે ખસારત આહીયે.—અમ્મી.
જરકી લાલચસે ખુશામદ નો નકર ખેલ્લ કરે,
એસે બન્દે પર સદા સાહેબકી લઆનત આહીયે.—અમ્મી.
ખુબર દુન્યાંમે દસમે દો, લઇકે એક લાખમે,
આહમકો ફ્રંક હન્કી, યાકે ઊસ્કી ધજજત આહીયે?—અમ્મી.
રૌનકે આલમ હમ્મે, આલમમે ફકત મેરા અયાજ,
જીસે જીનત તુમકો, કયા ઉસસે અદાવત આહીયે?—અમ્મી.

તાહતુલ લફ્જી રાજલ.

વજીર—આદમીસે આદમી નોકે અદાવત રખતા હમ્મે,
વો ગવારા અપને પર આલમકી લઆનત રખતા હમ્મે.
મમ્મેનેતો હન્સાફકી એક ખાત કીધી, વર્ન શાહ,
કયા અયાજ અપનીમેરી, ફીસમતમે ફીસમત રતા હમ્મે?
ધત્ને બન્દોંમે તો કોઈભી ખુશામદ ખુ નહીં,
હાં, મગર મઆશુકે સાહેબકા યે આદત રખતા હમ્મે.
ચેભી સુન્તા હું કે જાતા હમ્મે ખજાનેમે વો રાજ,
નો અમાનત શાહીકી, ઊસ્મે ખીયાનત રખતા હમ્મે.

આસાવરી—હોરી.—ખડિ મીરજાને ધૂમ મચાવ—તર્જ.

માહમુદશાહ—

કૈસી દાના સુતી ખાત માને, દેખે આંખોંસે તો સમચી જાને.—કૈસી.
એરે પસીનેકે સદકેમે નો હો, હાજર ખુન બહાને,
કૈસી આમાનતમે વો ખીયાનત કરેગા ભલા અચ્ચે દીવાંને.—દેખે.

[આના અયાજકા ઐર ગીરનાં માહમુદશાહ
કે કદમો પર, ઉસકા ગલે લગાનાં.]

બરહુન્સ—કુંમરી.—રામા પરં રખ ગરવા—તર્જ.

અયાજ—

સાજ ચેરકો નાહીં યે સાજે રાજ,
ગરવા કૈસા વુમરે લાયું મચ્ચેં તો મારે સરતાજ.—સાજ.
જુતી ઉઠાવનહારા મચ્ચેં તોરા, મીતકા દરજ નહીં હચ્ચે મોરા,
રાજ વુ, મચ્ચેં તોરી બોંડીકા છોરા, આકે પલા હું તોરાહી નાજ.—સાજ.

[અયાજકા સરનીયું હો કર એહસાંન માનના,
માહમુદકા અયાજકો ધકકા દે કર નીચે
ગીરા દેનાં.]

સુદ સ.

માહમુદશાહ—મસલ સમ હચ્ચે કમીનેકે નો આગે સર ભુકાતા હચ્ચે,
તો અસ્લી જાત પર અપની વો સીફલા આહી જાતા હચ્ચે,
સમત્ર રખ્યા હચ્ચે યે કે બાદશાહ મુઝકો ચહાતા હચ્ચે,
તો નાલાયક, યે ઉલફત પર એરી નફરત દીખાતા હચ્ચે ?
અરે હા ગોશમાલી મીલેકે સખ અચ્ચે આહલેકાર ઇસ્કો,
કરો તીસ પર નો જોખા હો, વોહી ફીટકારો માર ઇસ્કો.

ખ મ્સા.

વજીર—[ગોશમાલી દે કર]વુઝે શાહ ચાહેં યે તેરે મુકદ્દર યે કહાં મરદુદ ?
ગુલાંમ—,, કીયા બિન્સેભી નફરત વુને હચ્ચે વુ બેગુમાં મરદુદ.
ગુલાંમ—,, વુઝે કરનેકો ગારત કધું ન વુઠા આસમાં મરદુદ ?
ગુલાંમ—,, અરે વુ મારે ગએરતકે જમીંમે હો નેહાં મરદુદ ?
ગુલાંમ—,, જહાંનનમભી ન દેગી વુઝકોતો હરગીજ અમાં મરદુદ.

બ યે ત.

માહમુદશાહ—સજાએ વાળેખી પર કયું તુ અયે મુરતદ હુવા રાજ ?
અયાજ—ગર આકા રાજ હો તો કયું ન હો બન્દા બલા રાજ ?

[માહમુદકા અયાજકો ગલે લગાના.]

કટયાંન—રાજાલ.—હયે અજમે ચમન—તર્જ.

માહમુદશાહ—અયે પ્યારે મળજન હું મયે તેરા શાહ,
વલે હયે હફીકતમે તુ મેરા શાહ.—અયે.

વફાદારી પર તેરી સદ આફરી,
તેરા હો ચુકા દીનસે અબ મેરા શાહ.—અયે.

તુ ધન સબકો દે ગોશમાલી શીતાબ,
તુઝે હુકમ કરતા હયે મે તેરા શાહ.—અયે.

[અયાજકા સબકો ગોશમાલી દેનાં.]

શામ કટયાંન—તીલાનાં—ઓ દતન દેરેના દીમ—તર્જ.

સબ—

હમને કીધ તફસીર શાહા કયા ? સજા મે દેનેકી રાહા કયા ?—હમને.
ખયાબ કીજે, સજા દીજે, દાદ લીજે, હમસે કહો હુવા હયે યુતાહા કયા—હમને.

ઝીન્ઝોટી—લાવની—દીલબર કહેતી પીયા પીયા.—તર્જ.

માહમુદશાહ—

સજાકે ફાખીલ અયાજ કબ થા ? રાજબતો ઈસકા મેરા રાજબ થા ?
કયું ગોશમાલી ઇસે દીધ તુમને ? મેરા નહીં કયા તુમહે અદબ થા ?—સજાકે.

ગુલામ, ખરાસ, વજીર—

કુસુર ઇસ્મે હયે કયા હમારા, અયે શાહ ફરમાન થા તુમારા,
તો હમને દીધ ગોશમાલી ઇસ્કો, વગરના હમકો મળલ કબ થા ?—સજાકે.

માહમુદશાહ—

કહા મે સબ તુમને, કર બયા તુ, અયાજ તુને કયું ધન સમોંકું ?
દીધ ગોશમાલી મળલ તેરા નહીં કુજ ઇતના અયે બે અદબ થા ?—સજાકે.

અયાજ—

તુમારે બંદોંકા બંદા કમતર, હું મએ ખતા યે હુવી સરાસર,
માઆક કીજે યુનાહા યે કરનાં તો જોયા મુઝકો અએ શાહા કબ થા?—સજાકે.

મુ સ દદ સ.

વજર—આલીક બડાવે હસ્સેભી મુદ્દાનકા વીકાર,
દેજો ખુશામદીભી હએ કીતા યે નાબકાર.
થા ગોશમાલીકે લીયે તો હુકમે શહરવાર,
હસ્કા કુસુર કયા થા જો હએરા કુસુરવાર,
તકસીરવાર આપ, યે નામ અપના લેતા હએ,
કયા કયા ખુશામદોંસે યે કામ અપનાં લેતા હએ.

માહમુદશાહ—આફીલ વજર યેભી તેરી સમ્મયી બાત હએ,
ખેશક ખુશામદી યે બડા બદસ્તીકાત હએ.
પર જાનતા નહીં કે મેરી કૈસી જાત હએ,
અલાહસે વીસાલ મેરા દીન ઓર રાત હએ,
તુમ સમ્મયી હાજતોંકો તો ખર લાતા હું મએંહી,
હરએકકે નસીબકો ચમકાતા હું મએંહી.

સીંધડા—ઈશ્રેજી તર્જ.—કદમ હાએ કદમ—તર્જ.

ગુલાંમે } કલામે જુલ કીરાંમ, હએ સીદક કયા કલામ હએ,
લૌંડીએ } કે પરવરીશ તમામ, હમારી નેકનામ,
તુમારેસે મુદાંમ, અએ શાહે નેકનામ હએ,
ફલક તુમહે સલામ, કરે હએ મુખ્હે શાંમ.
હો આપ મેહેરબાં, તો હો ખુદાભી મેહેરબાં,
ગજબ તુમારા શાહ, હએ ફહેરે જુલ જલાલ,
લો જુસ્ફી આપ જાં. હસે નહીં કહીં અમાં,
જોહાંમે આલી જાહ, હો આપ બા ફીયાંમ.—કલાંમે.

બ એ ત.

માહમુદશાહ—કયું અએ અયાજ કહેતે હએ સમ્મય યા યે મુક સમ્મય ?
હું બે મીસાલ યા નહીં મએં, કર બયાંત અબ ?

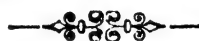
મુ સ ૬૬ સ.

અયાજ — સાહેબ હમે ખે મીસાલ ફકત જાતે જીલ જલાલ,
સખકો જવાલ હમે, વલે ઉસ્કો નહીં જવાલ.
ઈન્સાન કયા હમે ચીજ, કે જો હોવે ખેમીસાલ,
ડર હમે મુઝે ન કીજે તકબ્બુરસે ફીલો ફાલ,
જમશદકે થી ફત્લકી તાફત જીહાકમે,
લકીન મીલા ગુરસે અપને વો ખાકમે.

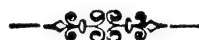
માહમુદશાહ — અમે મેરે પ્યારે સચ તેરા હર એક હમે કલાંમ,
બસ આજમાઈશ આજ તેરી હો ચુકી તમામ.
સારે ખુશામદી તો હમે ખુદ યે નમક હરાંમ,
ઐર કહેતે યે ખુશામદી તુઝકો અમે નેક નામ,
અદના મએ એક બંદએ પરવરદીગાર હું,
હું બાદશાહ તુમારા, મગર ખાફસાર હું.

[માહમુદકા અયાજકો ગલે લગાના, સખકો:
નદાંમતસે સર છુકાનાં.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

દી વાં ન ખા નાં.

[યફીનખાનકે હમરાહ વજહુલન-
ફમરકા ડરતે આનાં.]

મુ સ ૬૬ સ.

યફીનખાન — ખેબ હમે ખોફ આપકો, નાહક હમે હજતેરાબ,
હારીજ ખુદકો જાનકે ફરમાઈયેબી ખવાબ.
જબ તક કે હુકમ ઉસ્કા નહીં હોવે યે જનાબ,
મુંઝીકો કોઈ મારે કીસીમે નહીં યે તાબ.

ધંભાન કયા હયે ચીજ ? તુમ્હે એક યુમાન હયે,
દુશ્મનસે કયા હો ? દોસ્ત અગર મેહરબાન હયે.

વજહુલકુમર—દુશ્મન હો ચુંદીસા, નહીં હાતીસે કમ, મગર,
આહમકકા કામ હયે, કે ન ઊસ્સે રખે ખાતર.
લીખ્યા નસીબકાતો કોઈ ટાલે કયા બશર,
પર તુમ્હસે હો સકે જો તુ વો તો ધંભાજ કર,
તકુદીરકે લીયે તેરી તદખીર શર્ત હયે,
કુતીલકે હાત કુતલકો શમશીર શર્ત હયે.

ચક્રીનખાન—આંખોંમિ નીન્દ આહ હયે, યુજરી હયે આધી રાત,
ખીગડેગી જગનેસે તખીઅત અયે નેક જાત.
મયેં જગતા રહુંગા તો દાહશતસે હયે નજાત,
સો જાઓ મેરે જાનુ પ તુમ મેરી માનો ખાત,
તુમ પર ઉઠાયે આંખ કોઈ સામને મેરે ?
રસતમબી હાય આયે તો ફેર થામને મેરે ?

વજહુલકુમર—તુ જાગતા રહે તો હયે સોના મુઝે કુચુલ,
લેકીન ચક્રીન હું મયેં નેહાયતહી દીલ મલુલ.
ગા કોઈ ગાના એસા કે આરાંમ હો હુસુલ,
જો હોના હયે સો હોગા, હયે ગમ કરનાબી કુચુલ,
એક દીનકા હો અગર તો કરે કુદ્રે ગમબી કુચુલ,
આઝોં પહરમે હોતા નહીં યે તો કમબી કુચુલ.

વજહુલકુમરકા આરામ કરમાના, ઓર
ઉસ્કા જેર ધરકામ કોઈ હુવી ગજલ
ગાનાં]

આસાવરી—ગજલ—સર પીટકે જૈનખ—તર્જ.

ચક્રીનખાન—

હયે તદખતો નખલે સખ, લેકીન ફૂલ ઇસ્કા શીરીન અયે બશર હયે,
ખુદા પ રખયે હયે જો બરોસા, ઉસીકે હીરસેકા યે સમર હયે.—હયે.

સદા જમાનેમે હમ્મે દોરંગી, થી કલ ફરાખી, તો આજ તંગી,
ન વા રહી હમ્મે, ન ચે રહેગી, આપસ પરેશાં કથું બે ખબર હમ્મે?—હમ્મે.
જો સમ્મ કરકે દરખત બમ્મેકે, તો અમ્મ આ આ કે ઉન્પ બરસે,
નહીં હમ્મે જાંદારમે તાહમ્મુલ, ભટકતા ફીરતા ઇધર ઉધર હમ્મે.—હમ્મે.

[યફીનખાનો વજહુલકુમરકા સો જાના,
ઇઆંનકા હાતમે ખાન્જર લે કર સ્થાપના-
ખીકે લીવાસમે કુદમ કુદમ આના.]

ભએરવી—તોલાનાં—ખીતલી ઓ મારી—તર્જ.

ઇઆન—અએ ગમ, હો વુ કમ, દુશમનકા બહમ,
સર હોવે કુલમ, ખીચ તેગે દુદમ.—અએ.
અરે હાય, વુ ન થમ, રક વુ ન કુદમ,
દોનુકો હો બહમ, આજ ખવામે અદમ.—અએ.

[ઇઆનકા ખાન્જર મારને ચહાના વજહુલ-
કુમરકો, ઉસ્કી ખીખી ખએરનકા આન
કર ચોક કર રોકનાં.]

મ જ કુ ર તર્જ.

ખએરન—થમ થમ, હમ્મે કુસમ, વુઝકો ન સીતમ,
કર કરકે કરમ, ઓ ખાનીએ ગમ.—થમ થમ.
જસ શખસકો હમ, સર કરતેયે ખાંમ,
હમ્મે ઉસ્કા ચે દમ, રોક, રોક, કુદમ.—થમ થમ.

[ઇઆનકા અપતી ખીખીકા ગલા ઘોટ કર
જમીન પર ગીરાના, ઉસ્કા બેહોશ હો
જાના. ઇઆનકા વજહુલકુમરકો મારને
ચાહના, ઉસ્કે બેટે ગુફરાનકા આન કર
રોકનાં.]

ઝીન્ઝાઠી—ઝુકુકુકુ—ફના જોહાં ફનાં—તર્જ.

ગુફરાન—પીદર ન કર સીતમ, કરમ વુ કર કરમ,
હમ્મે આકા જાદા ચે, હમારા પુર અલમ.

પ્રુદાકો મુંહ તુ કયા દીખાએગા બલા?

તુએબી દેખે હએ રે મૌત દમ બ દમ.

[ધંઆનકા ખન્જર માર કર ગુફરાનકો જખમી
કરનાં, ઊસ્કા ચીખ મારના. વજહુલકુમરકા
બેદાર હોના, ધંઆનકા મક્કસે ખાતકો બદલના.]
અ બી યા ત.

ધંઆન—અએ નાપાક લડકે અરે બે ધમાન,
મેરે આકાબલદેકી લેતાયા જનન ?

[વજહુલકુમરકો ગલે લગાના.]

અએ વજહુલકુમર એ મેરે તાબદાર,
હાં સૌ બેટે ધરસે તેરે પર નીસાર.
યે નાપાક લડકા મેરા બે હયા,
તેરા આયાથા કાટનેકો ગલા,
તો મએને દીધ ધરકો સજા વાળેખી,
મીલી હએ યે બદકો જજા વાળેખી.

સુ દ સ.

ચક્રીનખાન—અએ સાહેબ હો એસેહી તુમ નામદાર,
કે હો જાઓ પ્રુદ છસે ધસ પર નીસાર.
રખા કરતે હો જૈસા બેકસપ ધ્યાર,
દે બદલા તુમહે વૈસા પરવરદેગાર,
ગો કેસેહી આજ આપ જરદાર હએ,
પર ધરકેહી ધરકે નમક ખવાર હએ.

ક ત આ ઇ યા ત.

ધંઆન—ધર ધરકાહી હએ ઐાર જર ધરકા હએ,
સબ ધરકાતો હએ મેરા સર ધરકા હએ.
ન બચોંકી ચાહત, ન જોરકા ધ્યાર,
મુઝે ધરકે શામો શહર ધરકા હએ.

વજહુલકુમર—બજાએ પીદર મેરે સર પર હો આપ,
પીદરસેબીતો બલકે બેહતર હો આપ.
રખો મહેરબાની મેરે પર સદા,
ન દીગર હું મએ, ઐાર ન દીગર હો આપ.

ધંઆન—ન હોય અપને ગ્રમ કર અએ જાને પીદર,
હએ ખેશક તુ રહે રવાને પીદર.
છપરખટપે આરામ અબ ચહે કર,
બહોત ભગ મત દીલસીતાને પીદર.

[ધંઆનકા વજહુલકમરકો લે કર જાનાં,
ગુફરાંનકા હોશમે આના.]

સુ દ સ.

ગુફરાન—મેરા માન બાહારે ખુદા અએ ચકીન,
તુ સાથ ઉન્કેહી જલ્દ જા અએ ચકીન.
મેરા બાપ હએ પુર જફા અએ ચકીન,
તુ વજહુલકમરકો બચા અએ ચકીન,
મએ ઉસ્કો બચાને યહાં આયા હું,
તો જખમી હુવા, યે એવજ પાયા હું.

[ચકીનખાનકા જાના, ખએરનકા
હોશમે આના.]

ખએરન—અએ ખાવીન્દ અદલાહકો માન તુ,
ન લે બચએ માઅસુમકી જાન તુ.

[ગુફરાનકો દેખ કર.]

તડપતા હએ કયું તું અએ વજહુલકમર ?
ગુફરાંન—અએ માદર હું તેરાહી મએતો પીસર.
ખએરન—તુએ કીસને જખમી કીયા મેરી જાન ?
ગુફરાંન—ઊસીને કે જો લેતાયા તેરી જાન.
ખએરન—કયા તેરે પીદરને કીયા તુઝપ વાર ?
ગુફરાંન—કરો શુક્રકે ડાલા જીસે ન માર.

કાહાનડા—રાજલ—હોરીકી બીનક મારે કાન પડી—તજ.

ખએરન—બતાદો કોઈકે માફખત કહાં હએ?
નેહાં યા અયાં, યા યહાં, યા વહાં હએ ?—બતાદો.
હએ કુચ્છ ચીજ ઉલફત, યા હએ એક ઘુંહી નામ?
કે જીસ્કા કીસી જા ન મીલતા નીશાં હએ—બતાદો.

મેરા તો હવે નો આહાનેવાલા સરખા,
તસદ્દુક મેરી ઉરકે કુકમોં પ જાં હવે—ખતાદો.
ન ખેટકા ખાપ ઝૈર ન બાહકા બાહ,
નો દેખો તો મતલબકી સારી નેહાં હવે—ખતાદો.

મજ દુર તર્જ.

ગુફરાન—હકીકતમે મતલબકી તો સખ જહાં હવે,
મગર નેકી મતલબસે ખાલી કહાં હવે—હકીકતમે.
હો એક એકકો ઊલકત નો એક એકકે દીલમે,
ફરીસ્તે બશર હવે જમીં આસમાં હવે—હકીકતમે.
ઊઠા કર મુઝે ધરમે લે ચલ અએ માંદર,
મેરી જખમકે દર્દસે જાતી જાં હવે—હકીકતમે.
[ખચ્ચેરનકા ગુફરાનકો ઊઠા કર લે જાનાં]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવા.

ખજાં ને કા મકાં ન.

[મકાં ન વીજોરી સંન્દુક વ જર જવાહીરસે
આરાસ્તા હવે. અયાજકા આનાં,
માહમુદશાહકા મઆ વજરકે પોશીદા
આનકર છુપ જાનાં.]

અબીયાત.

અયાજ—કરં વકતે અસ્લીકી અપને મએં નકલ,
કે યા કૌન પહેલે, મેરી કયા થી અસ્લ.
વજર—એ ફીખલા મેરે દેખાંયે ગૌરસે,
કે કરતા હવે ચોરી યે કાસ તૌરસે,
માહમુદશાહ—તેરી બાત તો માંનેમે જખ આએ,
યે સન્દુક લે કર નો ધર અપને જાએ.

[અયાજકા સન્દુકમેસે જરબક્તમે લીપટે.
હવે ફટે પુરાને કપડે નીકાલ કર પહેન.
કર બ ગૌર દેખનાં]

જોગીયા આસાવરી—ગજલ—એક આ જ નજર —તંજ.

અયાજ—જો અસ્લ હમે વો અસ્લકી હાલતકો ન બુલે,
બુલે ન અજલ જો વો ફીઆમતકો ન બુલે.—જો.
હમે તાજે શાહાનેસે કુલાહ કોહતાં ઊસે ખુશ,
અદહમકે વીસરકી જો હીકાવતકો ન બુલે.—જો.
જગ દહકે ગદાથી, તો થી જરમીન કુઆ કબ?
રાહતમે બશર પહેલી મુસીબતકો ન બુલે.—જો.
તહે બંદે એવજ હકુને દીઈ અબ રૈશમી શુરવાલ,
વીસપરભીતો દુન્યાંકી મોહબ્બતકો ન બુલે.—જો.
તા હથ પુઝે ખાકમે સોના અમે બશર હમે,
દો દીન હો છપરખટ, તો વો આદતકો ન બુલે.—જો.

[માહમુદશાહકા મચ્ચા વજીરકે જાહીર હોના,
અયાજકા આદાબ બજન લાના]

મ જ કુ ર ત જી.

માહમુદશાહ—કયું કર ન હું ગુલામ બજા ઈસ હખીબકા?
સચ્ચા યે બાદશાહ હમે મચ્ચે શાહ હું નસીબકા.—કયું.
સૈયાદો લાખ શોર મચ્ચાવો ચમતમે પુમ,
ગુજસે ન મુંહ ફીરિયા કભી ઈન્દલીબકા.—કયું.
યે નેક ચાલ ચહેકે અમે દીલદારે બાવફા,
મુંહ પુને કાલા કર દીયા અપને રફીબકા.—કયું.
જૈસા હમે નેક ખુ યે, મેરા દોસ્ત અમે વજીર,
ઐસા હમે જગમે કોઈ બંદો ફરીબકા?—કયું.

મુ સ દદ સ.

વજીર—અમે શાહ કમતરીતકો તફસીર હો મોઆફ,
બેશક ગુમાન મેરા થા સગ ઇતને દીન ખીલાફ.
ખુશી નજર અયાજકી અબ આઈ મુઝકો સાફ,
કાશીર હમે વો જો શખસ કરે ઇસ્સે ઇનહેરાફ,
દુન્યાંમે પુછો સચ્ચો, હમે શાને વફા યેહી,
સારા જમાના જીસ્મ હમે, જાને વફા યેહી.

માહમુદશાહ—ખલ્લુમે ઇસરા રે હકુ જો પુછો તો ઇન્સાન હયે,
ભેદ કયા અજ્ઞાહકા કુછ જનના આસાન હયે?
જો કહે ઇન્સાનકી કામીલ મુજે પચ્છેછાન હયે,
મેરી દાનીશમંદીસે વોહી બડા નાદાન હયે,
ખસલત અપની આદમી ન ખુદ કરે જાહેર કોઇ,
હોવે ફેર નેકી બદીસે ઊરકે કયા માહીર કોઇ?

અયાજ—પડતા હયે સંગે સીયાહપરભી જો અકસે આકતાબ,
પચ્છેદા ઉસમે લાઅલ હો જાતા હયે અયે શાહ લા જવાબ.
હો શયે તારીકમે તાખીન્દા જબકે માહતાબ,
કયું સીયાહી ગુમ ન હો ફેર ઉરકી અયે આલી જનાબ,
મયેતો હું સંગે સીયાહ, પર મહેરે રખશાં આપ હો,
મયે શયે તારીક હું, ઐર માહે તાખાં આપ હો.

માહમુદશાહ—સરકે નીત અપને પ તુને ચાર રખખા હયે મુઝે,
ઇસ લીયાકતનેહી તેરી માર રખખા હયે મુઝે.
તુને કાયમ નેકીપર હરખાર રખખા હયે મુઝે,
કયું ખુદાને તેરે પર સરદાર રખખા હયે મુઝે?
તખત મુઝકો ચાહીયે ના તાજદારી ચાહીયે,
રોજો શય મુઝકો તેરી ખીજમત ગુજારી ચાહીયે.

અયાજ—મેરેસા નાચીજ બંદાહી જો સરદારી કરે,
બાદશાહી ફેરતો અયે આકા જહાં સારી કરે.
સલતનત હો કરતો શય બર કૌન બેદારી કરે?
જો રઆઝયતકી ગુમારી તરફા દીલદારી કરે,
રાતકે કુતવાલ હો, ઐર દીનકે ગુમ સુદતાન હો,
કીસ તરાફ ફેર દાખવાહ બેદાદીસે હયેરાન હો?

વજીર—બારેક અજ્ઞાહ આપને યે સચ કહા હયે અયે અયાજ,
કમ ન ગમ શાહને રીઆયાકા સહા હયે અયે અયાજ.
પર મુઝે ઇસ બાતમે ખૌફ એક બડા હયે અયે અયાજ,
શાહકા ફીરના તનહા શયકો ના રવા હયે અયે અયાજ,
ઇસ લીયે હમરાહ હમ દોનોકાભી રખખે જનાંબ,
તા કોઈ દુશમન સીયાહ રે હો એકે ન કામયાબ.

સુધરધં કાહનડા—ગજલ—અહલાહો અહલાહ—તર્જ.

માહુમુદશાહ—હીફાજતમે રખમે જો દાદાર હમકો,
તો દુશમનસે કયા હોવે આજાર હમકો?—હીફાજતમે.
હયમે સાયઅપને કાફી. વો એક દોસ્ત અપનાં,
અહાતા હયમે દીલસે જો હરબાર હમકો.—હીફાજતમે.
તુ ઇસ રૌનકે શાહીકો લેકે ધર જા,
અકેલાહી જાને દે ગમખવાર હમકો.—હીફાજતમે.
[જાના માહુમુદકા મચ્ચા અયાજો વજરકે.]

બાબ પહેલા—પરદા છટ્ટા.

મ હે લ.

[શમ્સુલલકાકા મચ્ચા ખેવાસોકે આનાં.]

જીલા બરહનસ.—ફુંમરી—અબી છોડ દેગા તુ ઇન્કાર.—તર્જ.

શમ્સુલલકા—સખી ના ઊમંગ રખો જોખન સરસકી,
કધુ ચીન્તા રાખો પીવાકે દરસકી.—સખી.
ન સંગ રાખેગે તોહે પીતમ ખ્યાર,
કીસી બાંહાંસે તોરી અંગીયા જો મસકી.—સખી.
યહાંકી રહે ના વહાંકી રહેગી,
પ્રાંન દીયે પીત મે તુ જો સસકી.—સખી.
ભજે હેતસે હરકો જો રખેનો દીન તુ,
વો દીન હયમે બરસકા, વો રખેન હયમે બરસકી.—સખી.
મ જ કુર તર્જ.

સહેલીએં—સરસમે સરસ ચીજ જોખન સરસ હયમે,
મધુર એસા મધમે ન રસ હયમે ન કસ હયમે.—સરસમે.
યે હર ભજનેકે નાહીં દીન હયમે તેહાર,
સજન સાવરેકી તોહે ભગતી ખસ હયમે.—સરસમે.

ખીલા તોરા નોખન કંવલ ફૂલ નૈસા,
ભંબર ધુમનેકાતો ચેહી ખરસ હયે.—સરસમે.
દીખાઈ નો ચતરાઈ ચાતુર પતીકો,
તો ધન ધન ધન, તોહે જસ, તોહે જસ હયે.—સરસમે.
પીતા તોરા ખ્યાહને કહા, વુ ન ખ્યાહાઈ,
અચી ખાંવચી હટ ચે તોરા નીરસ હયે.—સરસમે.

સારંગ—ગજલ—દીલ મેરા ઇસને લે ગયા—તર્જ,

શમ્સુલલકા—ચાહેગા દીલસે નો હમે, ચાહેંગે હમ ઊસે,
નો પુને હમ્કો, સમજેંગે હમભી સનમ ઊસે.—ચાહેગા.
હમ્કો અજુજ મીરલે જુલએખાં નો સમજેગા,
હરગીજ ન હમભી જાનેંગે યુસુફસે કમ ઉસે.—ચાહેગા.
હો દીન ઇસ્કા ઈસ્કુ, ખરમ ઇસ્કા ખ્યાર હો,
યક્સાં દીખાઈ દેતે હયે, દયેરો હરમ ઊસે.—ચાહેગા.
આતશતો સંગમે હો, બચરમે ન ઈસ્કુ હો,
નો એસા હો, ન જાને કયું પથરસે કમ ઉસે?—ચાહેગા.

[મહેલકે પીછેકા કુખસ્તાનમેસે વજહુલકુમરકી
આવાજકા આના, સબકા ધબરાનાં.]

અ ખી યા ત .

વજહુલકુમર—હો સીતમ ફરજન્દ પર, ઐર બાપ સોવે ખાકમે,
હાયે ! ચે તાસીર હયે કયા ગરદીશે અફલાકમે.

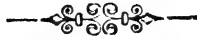
શમ્સુલલકા—કોન કુખસ્તાનમે રાતા હયે સારી રાત ચે,
પહેલી સહેલી—હયે બલા કોઈ, ન રખ વુ ધ્યાનમેભી બાત ચે.

શમ્સુલલકા—જકે મયે પીછલે દરીયેસે સુનુંગી ચે સદા,
કુસરી સહેલી—ચે તેરા હટલી પસન્દ હમ્કો નહીં શમ્સુલલકા.

શમ્સુલલકા—તુમ્કો કયા હયે ઈસ્સે, અપને જીકે હમ મુખતાર હયે.
પહેલી સહેલી—ખયેર તેરી મરજી, તેરે આગે હમ લાચાર હયે.

[શમ્સુલલકાકા મચ્ચ સહેલીયોંકે રવાનાં
હોના.]

બાળ પહેલા—પરદા સાતવા.

કુંઘ્રિ સ્તા ન.

[રાતકા વકત. અપને પીદરકી કુંઘ્રિએ આગે
વજહુલકુમરકા બેખુદ પડે હુવે નજર
આના, યકીનખાનકા કુંઘ્રિએ પાએતીપર
સર રખ કર આંસુ બહાના.]

કંદયાન—રાજલ.—કુખ કર દીદમે મેરે.—તર્જ.

યકીનખાન—મેરે આકા મેરે સરદાર કમીરલ બિઆ,
પુમસા હોગા ન હએ જીનહાર કમીરલ બિઆ.—મેરે.
ખીસ્તરે આક પ કથું સોતે હો ચલીયે ધરકો,
કલોંકી સેજ હએ તૈયાર કમીરલ બિઆ.—મેરે.
આપકા લખતે જીગર આયા હએ બેતાબ યાંહાં,
બીઠકે પુમ કીન્ને જરા ધ્યાર કમીરલ બિઆ.—મેરે.

[યકીનખાનકા રોના, માહમુદશાહકા કૂતવાલ
કે લીખાસમે દોનોકી બેકુરારી દેખનેકે
લીયે પોશીદા હોના. વજહુલકુમરકા હોશમે
આના, શમ્સુલલકાકા દરીયે પર આન
કર પોશીદા હો જાનાં.]

મુ સ દદ સ.

વજહુલકુમર—બીયે પીદર ન મેરેસે ધન્કાર કીજીયે,
ઉઠીયે પીદર જરા તો મુઝે ધ્યાર કીજીયે.
ઉઠીયે પીદર ન મુઝકો દીલઅફગાર કીજીયે,
તકસીર હો તો અફવ અએ સરદાર કીજીયે,
તસ્કીન હાએ દેતે નહીં નાતવાનકો ?
સમજા પુ અએ યકીન મેરે અખખા જાનકો ?

એક દીન થા વો કે છાતીસે મુઝકો લખાતેયે,
એક દીન થા વો કે સીને પ મુઝકો લીટાતેયે,
એક દીન થા વો મએ રૂઠતાયા ગુમ મનાતેયે,
એક દીન થા વો મએ રાવુંતો આંસું બહાતેયે,
કહેતેયે પ્યાર કરકે ન રા મેરે લાલ ગુમ,
ઝોર આજ દેખતેભી નહીં મેરા હાલ ગુમ?

[વજ્રહુલકંમરકા જારો જાર રાના, યકીનકા
તરકીન દે કર ગુપ્તારે દીલ ખોનાં].

યકીનખાન—અબ સખ ઈખત્યાર અએ વજ્રહુલકંમર કરો,
રહે પીદરકો માહુનું ન ગુમ અએ પીસર કરો.
કયા રાનેસે હએ ફાએદા? સખત અબ જીગર કરો,
નાહકં લહુકા પાની ન અએ નામેવર કરો,
બાખોને એક મુદ્દે કે ખાતીરતો સર ધુનાં,
પર વો હુવા હએ જીન્દા, યે હમને નહીં સુના.

વજ્રહુલકંમર—માદરકી કંમર વો હએ, યે કંમે પીદર હએ હાએ!
દોનુકા નામ લે લેકે રાતા પીસર હએ હાએ!
હોતા નહીં કીસીકેભી દીલ પર અસર હએ હાએ!
ફરજન્દસેભી ખવાબ ઉઠે શીરીતર હએ હાએ!
ઓ અમ્મા આકે મુઝકો છુડાવો અગ્તબસે?
ખેદાર મેરે બાબાકો યા કર દો ખવાબસે?

યકીનખાન—ગુજરી હએ આધી રાત, ન જારી કરો જનાબ,
કુલ અબ ચડાકે કંમર પ ધર ચરકે કીજે ખવાબ.
રાના જીવાદા હકંમે હએ મરહુમ કે અગ્તબ,
કીજે દોઆએ મગશીરત અબ તાકે હો સવાબ,
આયા હએ નો યહાં, વહાં જનકે વાસ્તે,
રહેતા હએ કોન દુન્યાં બસાનેકે વાસ્તે?

[યકીનખાનકા સો જનાં.]

જીલા—ગમલ—ઇસ આતશ ઊલટને—તર્જ.

વજહુલકુમર—જો હમ્મે તેરી રાહમતકે ચમનમે અમ્મે ખુદા ફૂલ,
 વો વાલીદો માદરકો મેરે હોવે આતા ફૂલ,
 શખ્સુ, રમ્મેહાન સમન યુલ. જો.
 અફસોસ હું મમ્મે ફૂલ, જો ફૂલોંકે શજરકો,
 શખ્સુ, રમ્મેહાન, સમનયુલ,
 મુરજા ગમ્મે વો, ઝૌર રહા મમ્મેહી ખીલા ફૂલ.—જો.
 તારાજ હુવા ખાગ મેરે હરખો નસખકો,
 શખ્સુ, રમ્મેહાન, સમનયુલ,
 યુલચીને ચમનમે ન કોઈ ખાફી રખા ફૂલ.—જો.

[વજહુલકુમરકો ફૂલ ચડહા કર ફાવસે લીપટ
 જના, ઇંજાનકો દખે પાંવું આનાં.]

અ ખી યા ત.

માહમુદશાહ—યે લડકા કેસે દર્દસે રોતા હમ્મે જારે જાર,
 [ઇંજાનકો દેખ કર.]

કૌન આ રહા હમ્મે ઝૌર યહાં પર યે નાખકાર!
 ઇંજાન — કેસે પડે હમ્મે ખવાયમે દોનુબી કમ નસીબ,
 કર દું યે તેગસે ઇન્હે ખાગે ઇરમ નસીબ.

શમ્સુલલકા—ખામોશ હો ગયા વો તો ગમગીન દીલશીગાર,
 પર કૌન ખીંચે જતા હમ્મે યે તેગે આખદાર.

[શમ્સુલલકાકો પોશીદા હો કર નીચે ઊતરના,
 ઇંજાનકો વજહુલકુમરકો મારને ચહાના.
 શમ્સુલલકાકો હાથ રોકના, ઇંજાનકો ઉસે
 મારને ચહાના, વજહુલકુમરકો ખચાના.
 ચફીનકો ખેદાર હોના, ઇંજાનકો વજહુલ-
 કુમરપર વાર ચહાના, ચફીનકો ખચાનાં,
 માહમુદકો તલવાર ખીંચે હુવે નીકલ
 આનાં.]

મી સ રા.

માહમુદશાહ—ઓ મુજી જાલીમ બદશઆર,
યે કયા બલા ! હું મએ ફરાર.

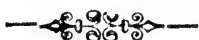
[ધંખાનકા જાન બચાના ફરાર હો કર. ચક્રી-
નકા ઊરકે દુમ્યાલે જાનાં મેફરાર હો
કર. માહમુદકાબી જાંકે પીછે જાના,
વજહુલકુમરકો દેખ કર શમસકા બેધ્યાન
હોના, ઉસ્કાબી ઉસે દેખ કર હએરાન
હોનાં.]

“Tableau” મુતાહયુર.

ઝાબ પહેલા—પરદા આઠવા.

રા રતા.

[આના ધંખાનકા હાથમે શમશીર લીયે હુવે
ખુનીકી તરફ.]

જીલા બીલાવલ—ધંચેજી તર્જ—ઓ માઈ માઈ—તર્જ.

ધંખાન—

ઓ તેગ તેગ ઓ તેગે આબદાર, આજ તુઝે હુંગા મએ તેરા શીકાર,
ગ્યાસી એકબાર, રહી ખુતખવાર, આજકે એક વાર મેહી ચલકે ઉસે માર.
ઓ.

છોડુ છોડુ મએ ઉસે નહીં જનહાર, બેમરે ઉસકે હુંગા કૈસા માલદાર,
મેહી તબવાર, કરે ઉસકો પાર, હું મએ અમીર તબ આલી વીકાર.
ઓ.

[ધંખાનકા જાને ચહાના—ખએરનો ગુફરાંનકા.
ઉઠકે સામને આના.]

કાફી—ગજલ—અમનમે આજે કોઈ દમ—તર્જ.

ખચ્ચેરન—ખીજાંકે આનેકા કયા ઉરકો ગમ હચ્ચે કમ સૈયાદ?
 ન તુ વો બુલબુલે બેકસ પ કર સીતમ સૈયાદ.—ખીજાંકે.
 બહારે બુલ નહીં દેખી કફસમે આંખ ખુલી,
 ન આગે અચ્ચેશ અબીસે તુ કર ફલમ સૈયાદ.—ખીજાંકે.
 ન શાખે બુલ પ કબી આશીયાં હુવા છસ્કા,
 વો કમ નસીબકો જીને દે કોઈ દમ સૈયાદ.—ખીજાંકે.

મ જ કુ ર ત જ્ઞ.

ધંખાન—હમારે આગકો તારાજ નો કરે બુલબુલ,
 ખુદા કરે વો અબીકા અબી મરે બુલબુલ.—હમારે.
 વો મીદક સમજા હચ્ચે અપની મેરે બુલોંકા જર,
 ન કયું મચ્ચે પાવુંસે મલ ડાલું ફેર સરે બુલબુલ?—હમારે.
 ન દમમે દમ રખું મચ્ચેં બેસકે, જુબહા કરકે બેસે,
 તો ફેર કયા રૈનકે બુલચનકા દમ બરે બુલબુલ?—હમારે.

ઝીન્ઝોટી—ગજલ—દારે ફનાસે દીલકો.—તર્જ.

યુફરાંન—બુલ હચ્ચેં શુબુફતા બુલબુલે નાશાદકે લીયે,
 કહેતા હચ્ચે કૌન ફલે હચ્ચેં સૈયાદકે લીયે?—બુલ.
 મુદકે અદમસે હસ્તીમે અચ્ચે વાલીદ આપકો,
 કયા દાદગરને બેબા હચ્ચે બેદાદકે લીયે?—બુલ.
 દુન્યાકે શાહ ન દેગે નો વજહુલકુમરકી દાદ,
 દરગાહે હફ હચ્ચે બસ બેસે ફરાયાદકે લીયે.—બુલ.

સુ દ સ.

ધંખાન—અગર દરગાહે હફમે જાવે વો ફરીયાદ કરનેકો,
 તો જાના સાથ બેરકેહી બેસે તુ શાદ કરનેકો.
 નસીહત આના તમ મુઝકો મેરે બેસતાદ કરનેકો,
 તેરી મકતબમે આવું મચ્ચેં સચ્ચ જાદ કરનેકો,
 તેરી માદરકે સાથ અચ્ચે લડકે છસ દમ બ્યાહા મેરા થા.
 તો કયા ફાજ તુહી બેસ વફતમે યુમરાહા મેરા યા?

ખ મ્હા.

ખચેરન—તો ખુતી ખુતી કરને પ હો તૈયાર અચ્ચે બેઠા,
નસીહત કરની હરકે હકુમે હચ્ચે બેઠાર અચ્ચે બેઠા.
યે સાહેબજાદેકો બેશ્વક કરેગા ખવાર અચ્ચે બેઠા,
લીખા હચ્ચે બખતમે યુહી તો હચ્ચે નાચાર અચ્ચે બેઠા,
ચલો ઘર જાચે વર્ના હો તુમ્હે આબાર અચ્ચે બેઠા.

[જના ખચેરનો ચુકરાનકા.]

જીલા ઝીન્ઝોટી—ગજલ—યે બાહરે આલમમે જીન્ઝગી.—તર્જ.

ધંધાન—

યે દોનુ જખતક, હચ્ચે જીતે તખતક, તો કામ મેરા હુવા ન હોગા,
પીસરકો મારું, બલા ગિતારું, યે રામ મેરા હુવા ન હોગા.—યે.
કહું મચ્ચે હોકમત, દું ઝીસી તોહમત, કહાચ્ચે લડકેકી ખુતી જોજા,
બચાચેર ધરકે, વો જર પે કુખ્ખા તમામ મેરે હુવા ન હોગા.—યે.

[જના ધંધાનકા ઔર આતા યફીનખાનકા.]

બેહાગ—ગજલ—મુઝે હાચ્ચે ! તફીર લાઘ કાંહાં.—તર્જ.

યફીનખાન—અરે આજબી થા વો શચ્ચેતાંન હી,
થા શચ્ચેતાનહી થા વો ધંધાનહી.—અરે.
તો આતા મેરે હાથ વો બદ સીકાત,
તો કરતા યે ખાન્જરસે બે જાનહી.—અરે.

[માહમુદકા આન કર યફીનકો ગીરફતાર કરનાં.]

માંલકોસ—ગજલ—પરસ્તીથકે ફાખીલ.—તર્જ.

માહમુદશાહ—છુટેગા ન અબ મુઝસે અચ્ચે ચોર તુ,
અગરચે હચ્ચે કૈસાહી શાહાજોર તુ.—છુટેગા.
વો લડકા થા બેકસ ગિસે અચ્ચે પલીદ,
ક્રીયા આહાતાયા કયું દર ગોર તુ ?—છુટેગા.
હું ગજનીકા કુતવાલ ચલ મેરે સાથ,
જરાબી મચાના નહીં ચોર તુ.—છુટેગા.

મ જ કુ ર ત જી.

ચક્રીનખાન—અચ્ચે સાહેબ હું નાહકું ગુનાહગાર મચ્ચે,
 વો ખુની દીગર, કયું ગીરકતાર મચ્ચે?—અચ્ચે.
 મેરા અકાબી હચ્ચે વજહલકમર,
 ગુલાંમ ઉસ્કાલી હું વફાદાર મચ્ચે.—અચ્ચે.
 ન બાવર હો તો ચદ્દે પુછો ઊસે,
 વહાં આનેકાબી હું તૈયાર મચ્ચે.—અચ્ચે.

મ જ કુ ર ત જી.

માહમુદશાહ—હવાલાતમે તો મેરે સાત આ,
 મચ્ચે પુછુંગા ઉસ્સે તેરી બાત આ.

[લે જાના માહમુદકા ચક્રીનકો.]

બાબ ફુસરા—પરઠા પહેલા.

મ હે લ.

[શમ્સુલલકાકા વજહલકમરકો ખેદાર કરનાં,
 માહમુદકા એક કોનેમે છુપ બચ્ચેકનાં.]

કહયાંન—રાજલ—ફલહન માંગે સંવારન સારી—તજી.

શમ્સુલલકા—કયુ એ ખવાબે દીલબર રકીબ હચ્ચે હમારા?
 ન મીલ ઈસ્સે યેતો હખીબ હચ્ચે હમારા.—કયું.
 જગાકે હમે વસ્લકી શબ વુ સોયા,
 યે ખેદાર કેસા નસીબ હચ્ચે હમારા.—કયું.
 મરીજે માહબ્બત તો તડપે યે સોવે?
 કયા હમસે યે ગાશીલ તખીબ હચ્ચે હમારા.—કયું.
 ઉઠો રૌનકે બજમે આલમ ઊઠો વુમ,
 કે અબ મુજતરીબ દીલ અજીબ હચ્ચે હમારા.—કયું.

[વજહલકમરકા હેશમે આન કર શમ્સુલ-

લકાકો ગલે લગાનાં.]

મ જ કુ ર ત ઝૂં.

વજાહુલકુંમર—હધર દેખતા હું, ઉધર દેખતા હું,
 ટુઝે દેખતા હું, જીધર દેખતા હું.—હધર.
 હએ કુઆપા કલીસા તેરા, દએર તેરા,
 સીવા તેરે કબ મએં દીગર દેખતા હું?—હધર.
 બુતોંમે ન હોતા અગર તેરા જુલવા,
 તો પયરોંમે કયું મએં શરર દેખતા હું?—હધર.
 સીવા તેરે નો હએં વો હએં મેરે દુશમન,
 ટુઝે દોસ્ત અપના મગર દેખતા હું.—હધર.

મુ સ દદ સ.

રામ્મુલલકું—હોના ન દુર મુઝસે અએ જાને જેહાંન ટુમ,
 સમઝો મેરે મકાનકો અપના મકાન ટુમ.
 વાલીદસે મેરે ડરતે હો ગર દીલસીતાન ટુમ,
 તો દીલમે છુપકે બએંકો મેરે મેરી જાન ટુમ,
 આંખોંમે ધર હએ આપકા, દીલમે મકાંન હએ,
 દો તન હએં ગોકે અપને, મગર એક જાન હએ.

વજાહુલકુંમર—બન્દોતો આપકાહી પરસ્તાર હએ સનમ,
 ગોકે બહોત ખુદાકા યુનાહગાર હએ સનમ.
 પર એક ગુલામ મેરા વફાદાર હએ સનમ,
 મીદનેકા ઉરસે શૌકુંહી એક બાર હએ સનમ,
 તસ્કીન ઉરકો દેકે કુંદમ ખોસ અબ હવા,
 બાહ/સકે આશકોંસે બજા સાથ કબ હવા?

ક તા અ.

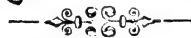
રામ્મુલલકું—રાજ હું રજા પર મએં, અએ દીલદાર સીધારો,
 પર જુલના મુઝકો નહીં જીનહાર સીધારો.
 હએ વફતે વદાઅ મીલકે કરેં દોનુ તનાવીલ,
 બાઆદ ઉસકે હએ અલાહ મદદગાર સીધારો.

[જાના શમ્સો કુંમરકા.]

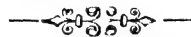
મુ સ ૬૬ સ.

માહમુદશાહ—દોસ્તોં પર લુલ્, દુશમન પર ધંતાયત ચાહીયે,
ખાકકે પુતલોંકો ખાકીસે ચીકાકૃત ચાહીયે.
માલો દૌલત ચાહીયે, ન જાહો હુશમત ચાહીયે,
આદમીયત ઉસમે હુએ જીસકો માહબ્બત ચાહીયે,
ગોશે ફુન્યાંમે ખુદા એસા કોઇ દમ કંક દે,
આગ ભડકે ધંસ્કૂકી દીલ હાએ આલમ કંક દે.
દીલસે દીલ જબ મીલ ગયા, ચાહતસે ચાહત હોતી હુએ,
દુધ આંખોંસે ઉકી કસરતમી વાહદત હોતી હુએ.
ગએરીયત મીટ જાએ, તો વકસાં તખીઅત હોતી હુએ,
ખુદ પરસ્તી છોડો તો સખસે માહબ્બત હોતી હુએ,
દેખો તુમ ધન આશકો માઅશુકમે ચાહત હુએ કયા ?
અબ ઉન્હોંકે દીલસે પુછો ચાહામે રાહત હુએ કયા ?
[જાના માહમુદશાહકા.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

કૃત્રકી સામને મહેલકી આગાસીકા દેખાવ.

[માહમુદકા કૃત્રકે નજદીક છુપ કર ખડે રહેનાં.]

અ બી યા ત.

માહમુદશાહ—ઇસી રાહસે આએગા વજહુલકુમર,
મએ પોશીદા બએકું યહાં જુદતર.
કે આતેહી ઊસકો કરે મએ અસીર,
તમાશા હો તાકે જરા દીલપજર.

[માહમુદકા પોશીદા હોકર ખડે રહેનાં, વજહુ-
લકુમર ઔર શમ્સુલજકાકા દરીએ પર
આન કર રૂખસતકી બગલગીરી કર કર
કુમરકા જાના, શમ્સકા આહે સર્દ બરતે
હવે હોના રવાનાં, માહમુદકા કુમરકા
રોકનાં.]

અ બી યા ત .

માહમુદશાહ—ખબરદાર ઓ ચોર આગે ન જા,
મએ કહેતા હું સર જોર આગે ન જા.
અરે બેહયા હએ પે કુંસે વજર,
તુ ઇસમે ગયા ચોરી કરને શરીર?
તુએ દેગા માહમુદશાહ અમ સગ,
અમેગા સદા કુંએદકા તુ મજા.
પે ગજની શહરકા હું મએંહી અરસ,
લે જાતું તુએ શાહાદે પાસ બસ.

વજહુલકમર—અએ કોતવાલ સાહેબ ઓ આલી વીકાર,
નહીં મએંતો હું ચોર તકસીરવાર.
શુરતકા ઇસ ઘરમે થા મુઝકો કાંમ,
ગયા થા મએં ઇસ વારતે નેકનામ.

શુ સ દદાસ .

માહમુદશાહ—અએ મકકાર ગુજરી હએ અબ આધી રાત,
કયા ઇસ વકૂત થા કાંમ ઓ બદ સીફાત?
ન સમ સમ કહેગા જો તુ વારેદાત,
તો અપની રેહાઇ સમજ ખે સીબાત,
તુ યા ચોર હએ, યા જીનાકાર હએ,
હા કોઈ, વ લેફીન બદ અતવાર હએ.

વજહુલકમર—ન હું ચોર, ના મએં બદ અતવાર હું,
ન ફાસીકે હું ચોર ના જીનાકાર હું.
ફરેંબી, જુવારી, ન મકકાર હું.
મગર એક ખતાસે ગુનાહગાર હું,
જો દુખતે વજર હએ ગુલે બાગે હુસ્ન.
મેરે દીબ પ હસને દીવા દાગે હુસ્ન.

જીસ ગારા—હુઝરી—અરે મોહે છાંડ તુ કનાઈ—તર્જ.

માહમુદશાહ—હાથસે મેરે રેહાઈ તો ન પાએ ચોર તુ,
મકકા પે છોડડે નાહકે મચાના શોર તુ.—હાથસે.

અએ પલીદ બેહવા, તુ આશકે દુખતે વજીર
કીતના અપને પાસ હુવા હએ રખકે જરકા જોર તુ?—હાથસે.
તુઝકો ફાંસી કધું ન દેવે કલકા કલ માહમુદશાહ!
ખુદ બ ખુદ રાહી હુવા હએ, હાએ! સુએ ગોર તુ—હાથસે.

મ જ કુ ર ત જ

વજહુલકુમર—કૃસ્તએ રોજે અજલ હું, હમદમે મનસુર હું,
માર ડાલો મુઝકો કે શીરઝોનીપોસે દુર હું.—કૃસ્તએ.
મીનકે આને દો મુઝે એક વફત અપ ઊસ યારસે,
જીસકે ખાતીર દાર પર અડનેકો મએ મસરર હું.—કૃસ્તએ.

મુ સ દ દ સ.

માહમુદશાહ—તોતા અગરએ કેસાહી શીર્ષી કલાંમ હએ,
ઊસકો કુફસસે છોડનાં નાદાંકા કામ હએ.
બાઈસકે દયાંન ઊસકો તો પેહી મુદામ હએ,
પીંજરેમે એક દોન મેરા ફીરસા તમામ હએ,
છુટ કર તો કોન આતા હએ ફેર જનન દેનેકો,
દમ આપા હએ ક્રીસે તુ અએ નાદાન દેનેકો ?

વજહુલકુમર—કબ મસજ હએવાંકી કબતી હએ બજા ઈનસાનકો?
આદમી દે દેતે હએ વાઅદે પ અપની જાનકો.
કર ખુદાકે વાસ્તે પુરા મેરે અરમાનકો,
એક સાઅતકી રજા દે માનકર સુખદાંનકો,
એક વફત ઊસ યારસે મીલનેકી બસ ઉમ્મીદ હએ,
મીલ ગયા વો તો મુઝે ફેર સર કટાતા ઈદ હએ.

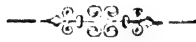
માહમુદશાહ—કહેતા હએ મુઝકો, રજા તુ એક સાઅત દે મુઝે?
ખાએર જાને દેતા હું, લેકીન જમાનત દે મુઝે.
જામીન અપના કોઈ તુ આહલે લીવાફત દે મુઝે,
તા દગાબાજી ન તુ અએ પસ્ત હીમત દે મુઝે,
તેરે બદલે જાન તક દેનેકા જો પએમાન દે,
વો તેરી માઅથુકસે મીલને તુઝે નાદાન દે.

ઢસ—ગજલ—આહે સૈયાં માર ડાલો—તજ.

જહહુલકમર—સાત લાયાયા કીસે, જો લેકે જલુ' સંગ મયે?
જામીન હો મેરા કોઈ, ન પાતા હું યે રંગ મયે.—સાત.
આયાયા તનહા જેહાંમે જલુ'ગા તનહાહી મયે,
કોઈ કીસકા હો, ન પાતા હું યે જગમે ઢંગ મયે.—સાત.
એક મુરખી હયે મેરા ધ્યાન ઇસ નાચારીમે,
દુશમનીકી દેખતા હું ઉસ્સેબીતો જંગ મયે.—સાત.
હોતો હો જામીન મેરા વોહીઃ અયે સાહેબ ચલીયેગા,
વર્ના જુન્દાંમે વુઝારેહી રહુંગા તંગ મયે.—સાત.

[જનના માહમુદો કુમરકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા,

દી વાં ન ખાં ના .

કટ્યાંત—લાવતી—ભર જોખનમે મત મોહનસી—તજ.

ધ્યાન—

હોતી મુઝેથી હરકત જુસ્સે, મયે'ને ઊસે શીન્નાર કીયા,
રવાં ગલે પર અપને પીસરકે મયે'નેતો તલવાર કીયા.—હોતી.
ચીર જીગરકો ઊસકે ઊસકી આંતોંકા એક હાર કીયા,
ગલેકા અપની જોરકે યે મયે'ને અખ સીંગાર કીયા.—હોતી.
વો તો નીન્દમે સોઈ હયે, મયે'ને હાકીમસે ઇજીહાર કીયા,
ખીખીને મેરી મેર ફરજન્દકાહી હાએ ! શીકાર કીયા.—હોતી.
ન્યાંજો નજર કરે પરમુ, કલ જો શાહને ઉસે સરેદાર કીયા,
રવાં ગલે પર અપને પીસરકે મયે'ને તો તલવાર કીયા.—હોતી.

[આનાં ખયેરતકા ગુફરાંનકે લાશિકો લે કર.]

પીલુ—હુમરી—નાં લીખી સૈયાં પતીયાં—તર્જ.

અએ ખાતીન્દ કયા જીના હો ખાક મેરા,

ફળને કીયા હએ જીગર ચાક મેરા.—અએ.

કીસીને કીયા ખુન બચેકા મેરે,

યે દુશમન હુવા કૌન નાપાક મેરા —અએ.

[ઈશ્ત્રાનકા તએશમે આનાં.]

મ જ કુ ર તર્જ.

ઈશ્ત્રાન—અરી મફકા રૂપ કયું યે લીયા હએ ?

પીસરકા મેરે ખુન તુને પીયા હએ.—અરી.

લે આતું મએં જાકે સીપાહીકો અબડી,

અએ ડાકીન તુ પાએગી અપના કીયા હએ.—અરી.

[ઈશ્ત્રાનકા જાના, ખએરનકા જમીનપર પછડા

કર જારી કરનાં.]

પરજ કાલીંગડા—મરસીયા—ખાલ તુ આંખે મળતું.—તર્જ.

ખએરન—

કયા મુહ ખુદકો ખુની, લીખલાના હએ યાકે નહીં અફસોસ !

માઅસુમ થા યે ફરજન્દ, હસકા રવાથા ખુન કહીં અફસોસ !—કયા.

સોંચો લોગો સોંચો, માલકે ખાતીર બેટકો મારા,

આગ લગે યે જરકો, ખાકમે હો મેરી આંખોંકા તારા.—કયા.

કહેકે ખુદાસે મેટા, દુખ્યા માંકો ખુલા લો તુમ પ્યારે,

જીકે કરેંગે અફસોસ, બે તેરે મેરે લખતે જીગર કયારે ?—કયા.

[ખએરનકા સરકો પટકનાં, અયાજકા શાહાને

લીઆસમે મચ્યા સીપાહીકે ઈશ્ત્રાનકે સાત

આનાં]

ઝીન્ઝોટી—લાવણી—મુનદર કહેતી પીયા પીયા.—તર્જ.

ઈશ્ત્રાન—પકડો હસકો હસ ડાકનને બચ્યા મેરા ખાયા હએ,

એકહી મેરા લખતે જીગર થા, ખાકમે ઉસકો મીલાયા હએ.

અયાજ—કેસી માદર તુ બદ અપના, તેરે જીગરકા પારા થા,

ખાના કલેજ ડાકન ઉસકા તુજકો કેસા ગતારાથા ?

ખચ્છેરન.—હાએ! ખુદા કયા તેરે ધરમે જાલીગકા ઇનસાફ નહીં ?

ડાકન હું મએં દુન્યાં મુઝસે કરતા કયું તુ સાફ નહીં ?

ઈમાન.—અદલ ખુદાકા સમ્યા હએ, તુ ઈસ્લમ સમજ બદ્દાર નહીં

કહેના ખુદાકો જય તુ જાલીમ, કલ તો તુઝે હો દાર નહીં.

ખચ્છેરન.—અયસેબી તુ નેકી પર ચલ, તેરે લીયે કરતી હું દોઆ,

તેરી બલાસે હમતો મરે, પર હાશીજ તેરા હોયે ખુદા.

[ખચ્છેરનકા ખેતાબ હો કર જમીનપર પછાડ
કર ગીરના. વજહુલકુમરકો લે કર માહા-
મુદકા આંનાં, વજહુલકુમરકા ઈમાનસે મદદ
ચહાના.]

મ સ ન વી.

બરહુસ—રાજલ—પીત્રા સાફીયા.—તર્જ.

વજહુલકુમર—કરો મેહર મેરે પર તુ મ અબ ચચા,

હો જામીન મેરે આજકી શય ચચા.—કરો.

મુઝે મીલનેકા મેરી માઅશુકસે,

ક્રીસી તરાહકા કીજીયે ઢબ ચચા.—કરો.

[માહમુદકા અયાજકો દેખ કર તાઅજજુબ
હોનાં, અયાજકા માહમુદકો દેખ કર
અજબ હોનાં.]

અ ખી યા ત.

અયાજ—[ખુદસે] કુતવાલકે લીયાસમે ખુદ શાહુ નેકનામ!

યે વફત કહેનેકા નહીં ગેસકુત વત્રા કલામ.

માહમુદશાહ—[ખુદસે] શાહી લીયાસમે યેતો મેરા અયાજ હએ,

આયા હએ ક્રીસ લીયે યહાં, કયા ઈસમે રાજ હએ ?

[અયાજકો] કયું શાહ આપને યહાં તશરીફ લાએ હો?

નોકરકે હોતે ક્રીસ લીયે તકલીફ ઉઠાએ હો?

અયાજ—કુતવાલ મએં મહેલમે યા ઐર આઠ યે ખચ્છર,

અપને પીસરકા આયા ક્રીસી માનેહી જગર.

યે સુદતેહી ન મુઝમે રહી તાફતો તવાં,

આયા હું દેખનેકે લીયે હાલ ખુદ યાહાં.

ગાશીત હએ કીતના મુદકસે તુ અએ નમક હરાંમ?

તો ઐસે તેરે વફતમે હોને બગે હએં કાંમ?

માહમુદશાહ—તફસીર હો મોઝાફ થા નાચાર કયા કરે,
કરને ગયાથા ઇસકો ગીરફતાર કયા કરે.
લાઅનત પડે જામાનેકી ઝેસે શરીર પર,
કહેતા હૈયે મયે હું શીફતા દુખતે વજર પર.
મયેને કીયા હૈયે ઇસકો ગીરફતાર, તો કહા,
એક લાહજેકી જનાય મુઝે દીજયે રજા.
મયેને કહા કે, છોડું દે જામીન અગર મુઝે,
તો ઇસને લેકે આયા પે તાજરકે ઘર મુઝે.
જામીન અગર પે હૈવે તો જાને હું મયે ઇસે,
પાઈસકે એતેવાર હૈયે પે ચોરકા કીસે ?

મુ સ ૬૬ સ.

ઈબ્રાન—જામીન તેરા તો કૌન અરે બદ શઆર હો,
અલબત્ત હો વોકે જીના જીસે નાગવાર હો.
કહેતા થા મયે ભટકકે ન રાતોંકો ખવાર હો,
ચોરી ફરેય છોડકે તુ નેક કાર હો,
જેસે પે તેરે ફએલ, હૈયે વૈસી સજા તુઝે,
જો દેવે અપની જાન, કરે વો રહા તુઝે.

વજહુલકુમર—મેરે મુરબ્બી કૈસાહી હું ગરચે મયે ખરાય,
લેકીગ બુજોર્ગ કરતે નહીં ખુદીં પર ઇતાય.
દો ઘન્ટે તકહી હો મેરે જામીન તુમ અયે જનાય,
હોતેહી સુખ્હો આવુંગા ખીજમતમે મયે શીતાય,
ઈસ વફત ઇતની આહાતા હું બસ અજાઇ મયે,
સાહેબકી બુલ જાવુંગા ફેર સય ખુરાઈ મયે.

ઈબ્રાન—તેરા મુરબ્બી કૌન હૈયે ? તેરા ચચા હૈયે કૌન ?
મયે તેરા કૌન, તુ મેરા અયે નાસજા હૈયે કૌન ?
હરબો નસબસે તેરે કમીને મીલા હૈયે કૌન ?
તુઝસા ગુજામ એકબી મેરા જીવકા હૈયે કૌન ?
મયે આપહી મર રહા હું અરે અપને હાલમે,
કયું મુઝકો ડાલતે હો પરાયે જવાલમે ?

ખચેરન—યે બેવફાસે અરે શાહર તુ મુહકો મોડ,
 દુન્યાં કે માલો જરને કીયા કીસકે સાત જોડ ?
 કરકે ખુદાકા ખૌફ ખુરાઈ તુ અપની છોડ,
 ખાયા નમક હયે જીસકા, નમકદાં ન ગીસકા તોડ,
 તેરા ગુલામ કય યે અરે બદ લગાંમ હયે ?
 સય પુછો તો તુ ઈસકા ગુલામે ગુલામ હયે.

વજહુલકુમર—અફસોસ ! આજ જુદા નહીં હયે મરે પીદર,
 વર્ના ગુલામ કહેતા મુઝે લોકે તુ નફર ?
 ફુલજેમે ગોકે તેરે મેરા સય હયે માલો જર,
 લેકીન તુ બચેઈના ન અયે મલદિન બેખતર,
 અપના એવજ મરેસાતો નાચાર છોડેગા,
 લેકીન ખુદા નહીં મેરા જીનહાર છોડેગા.

બ એ ત .

માહમુદશાહ—બસ અબ્બ યહાંતો ચલતી નહીં તેરી હદિતેમાસ,
 ગર ઔર કોઈ હો તો ચલું લેકે ઉસકે પાસ.

મુ સ ૬૬ સ .

વજહુલકુમર—ઈસ બેવફા ગુલામકીતો દેખ લી જુદા,
 અબ્બ એક ગુલામહી હયે બડા મેરા બાવફા.
 નામ ઉસકા હયે ચક્રીન, ચક્રીં ઉસપહી રહા,
 જામીન મેરા વો હોગા, નહીં ઇસમે શક જરા,
 ચલીયેગા ઉસકે પાસ તો મતલબ હુસુન હો,
 એક હાતની અર્જ ઔરબી મેરી ફુજુલ હો.

માહમુદશાહ—ગીસ બેયુનાહકો મએને હવાલાતમે રખા,
 અએ શાહા ઈસકો લેકે વહાં જાઇયે જરા.
 જામીન અગર વો હો તો ઈસે કીજીયે રહા,
 મુઝકો તલાશ કરના હયે એક ઔર માજરા,
 હાલાત દેખું નોકે મએ એક પુર ફુસુરકે,
 દોનો ગુનાહગાર હયે જીમ્મે ફુદુરકે.

ખમાચ—હું મરી—આજ કાલન મોહ લીની—તજ.

અચાજ—યે ચૂડેલ ઝોર હચે યે શરીર અચે સીપાહીયો,
કરના તુમ યે દોનોકો અસીર અચે સીપાહીયો.—યે,
બંદોબસ્ત રખો યે દદા પ, ઝોર યે ચોર પર,
કથુંકે દોનુભી હચે બેનજીર અચે સીપાહીયો.—યે.

[સીપાહીયોંકા ખચેરન ઝોર કુમરકો ગીરક-
તાર કરકે અચાજકે હમરાહ બનાં.]

બ એ ત .

માહમુદશાહ—[પુદસે] મુઝકો ફીયાફસે પેહી હોતા હચે આશકાર,
તાજીર બડા ફરેખી હચે યે કોઈ નાબકાર.

સુ દ સ .

[ધંઆનકો] મુઝકો ફીયાફસે હુવા ધજહાર ઝોર હચે,
ઇસ મોઝમલેમે આપકે ઇસરાર ઝોર હચે.
દોનુ વો બેથુનાહ હચે, યુનાહગાર ઝોર હચે,
બો દાર પર ચડહેગા, વો મકકાર ઝોર હચે,
પએઘાન મુઝકો હો ગઘ હચે નજરે શાહામે,
બસ્તા હચે ખુતી ઝોરહી ઉસકી નીગાહામે.

બ એ ત .

ધંઆન—વો કોન હચે દીખા ચુઝે તુમ એક નજર તો દો?
ગર યે ન હો સકે મુઝે ઉસકી ખબર તો દો?

સુ દ સ .

માહમુદશાહ—વો શખ્સ વો હચે, જીસને દયાયા હચે માલો જર,
કપા કમ કપીરે ઉઝકા થા કહીયે કરેરાફર?
માહમુદશાહકો ઉસકી ખરાબર હુવી ખબર,
દરબારમે યે મોઝામેલા અ વેગા સખ નજર,
બંદેસે ગર માલે તો બલા ઉસકી ટાલ દે,
પર આધા અપને માલસે ગર મુઝકો માલ દે.

મુ ખ મ સ .

ધંઆન—[ખુદસે] ધંઆન અપની ચહાતા ગર તુ બલાઇ હએ,
તો ઇસે મીલ તુ, વના અજલ તેરી આઇ હએ.
[કોતવાલકો] સાહેબને માલો જરકી નો ખવાલીશ દીખાઇ હએ,
તો કહેતા હું નો ખાત છુપી મએને પાઈ હએ,
ઊસ શખસ તક જનાય મેરીબી રસાઇ હએ.

માહમુદશાહ—બેહેતર હએ ઊસે જાહે કહેા તુમ શીતાય ખાત,
હોતેહી વના સુખ્હેકે હોગી ખરાય ખાત.
અપની કહે મેરેસે વો સખ અએ જનાય ખાત,
તો કર હું ઊસકી ખાતોસે મએ ઇન્તેખાય ખાત,
તા શાહે સામને હો મેરી કામયાય ખાત.

ક ત આ ઇ યા ત .

ધંઆન—સખ ખાત ઊસકી દીલ પ તુમ અપને રકુમ કરો,
પર મેરે સાથ પહેલે યે ફીલો ફસમ કરો.
કુલ ખાત સુનકે શાહસે જાહીર અગર કરું,
તો અએ ફરીસ્તોં સરકો મેરે તુમ ફલમ કરો.

માહમુદશાહ—મુઝકો ફસમ જમીંકી, ફસમ આસમાનકી,
મુઝકો ફસમ મકાંકી, ફસમ લા મકાનકી.
યે હાલ જાહે શાહસે જાહીર કરું તો ફેર,
દોજખ મીલે, ફસમ મુઝે ખાગે જાનાંકી.

[ધંઆનકા માહમુદકો એક ખાતુ લે જા કર
આહીસ્તગીસે કહેનાં.]

મુ સ દદ સ .

ધંઆન—દાખા હએ જસને જર, વો તો જરદાર મએંહી હું,
વજહુલફમરકા મુજી સીતમગાર મએંહી હું.
અપને પીસરકા ખુતીબી સરદાર મએંહી હું,
ઐરાત હએ બેયુનાહ, વો યુનાહગાર મએંહી હું,
અપની ખતાસે મએંતો ગીરા તુમ સમ્માલ લો,
ઠએરાકે બેયુનાહ મુઝે, આધા માલ લો.

માહમુદશાહ—કહેતે હો તુમ, કે સરસે બલા મેરે ડાલ દો,
તો પહેલે આપ જલ્દ મુઝે આધા માલ દો.
ગર દફન હો જમીનમેંભી તો નીકાલ દો,
કલ પરસુકા ન વાઝદા કરૈ મુઝકો હાલ દો,
વાઝદા નીભાવે આપસા તકુસીરવાર કયા ?
તુમસે ફરૈખીકા મય્યેં કરેં એતેવાર કયા ?

જીલા બરહુન્સ—રાજલ.—બહોત સહી તોરી—તર્જ.

ધૃત્રાન—મય્યેં દેતા હું સાહેબકો પયેમાન મેરા,
હય્યે ઇસ વાઝદેકે સાત ઇમાન મેરા.—મય્યેં.
ખતા બખ્શવા દો અગર શહેસે મેરી,
તો હું નીસ્ક જર મય્યેં ઊસી આન મેરા.—મય્યેં.

[ધૃત્રાનકા નવીસ્તા જ્યેસે નીકાલ કર
માહમુદકો દેખાના.]

કુમરકે પીદરકા નવીસ્તા યે દેખો,
લીખા ઇસમે સખ જર હય્યે જીશાન મેરા.—મય્યેં.

મજકુર તર્જ.

માહમુદશાહ—હય્યે કીસ રંગકા તેરા ઇમાન દીખલા?
સીયાહ યા સુશીદ હય્યે, અય્યે ધૃત્રાન દીખલા.—હય્યે.
અય્યે જાતે શરીફ અખ નવીસ્તા યે દે, તા,
હુનર મુઝકો હું અપનાં જીશાન દીખલા.—હય્યે.

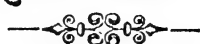
[ધૃત્રાનકા માહમુદકો ખુશીસે નવીસ્તા
હવાસે કરનાં.]

હો બે શીફ મય્યેં અખ તેરે મુદ્દાકો,
હું જીતેહીજ બાગે રીદવાન દીખલા.—હય્યે.
કરેં જાકે વજહુકુમરકી તલાશ અખ,
વો મુજરીમકી હું શાહકો કલ શાન દીખલા.—હય્યે.

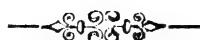
[જાનાં માહમુદે ધૃત્રાનકા.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

મહેલ.

[શમ્સુલલકાકા વજહુલકુમરકી યાદમે આનાં.]

ઝીન્ઝોટી—રાજલ—અદમકી સચ્ચેરકો નો દમ ગયા—તર્જ.

શમ્સુલલકા—યે કૌન કહેતા હએ કે હર કીસીકો આહા નહીં?

હએ આહા સબકો, કીસીમે વલે નીબાહા નહીં.—યે.

ડા હે.

પીત વાસે કીજયે નો પીતકી જાને રીત,

મીત આનાડીસે કંધીભી ના કરે કોઇ પીત,

નો હોને આહો તુમ ધસ ધસકેમે તબાહા નહીં,

ન ઉસકો આહો નો આહતકી જાને રાહા નહીં.—યે.

ડા હે.

મીત મીત હર કોઇ કહત હએ, કૌન કીસીકા મીત?

આજ મીત, ઔર કલકો બએરી, જલેરે એસી પીત,

સતાયા ચારકો જીસ ચારને જકા કરકે,

યા એસા કૌન, હુવા હએ નો ર સીયાહા નહીં?—યે.

[આના વજહુલકુમરકા ઔર બગલગીર હોના

શમ્સુલલકાસે]

પીલુ—કુમરી—દીવાંના તેરા આશકે જાર હું મએ.—તર્જ.

વજહુલકુમર—હમે દેખ લે આ પીચારી મોહનીયાં,

પીચારી મોહનીયા, હમારી મોહનીયા.—હમે,

યે પાપી જગતસે ખીદગી હએ હમરી,

ખીદ તુભી કર મત વારી મોહનીયા.—હમે.

મુખડોકો મોડે, લો બસ હમને છોડે,

પ્રીત તુમારી હમારી મોહનીયાં.—હમે.

[આના માહમુદશાહકા શાહી લીબાસમે ઔર

એક કોનેમે પોશીદા હો કર તમાંશા દેખનાં]

ઝીન્ઝોટી—લાવની—ચલ સાત મેરે મેરી જન—તર્જ.

શમ્ભુલલકા—આહા મેરી ક્યું છોડે હવે ક્યા મયેને કી તફસીર?
કીબી હો તફસીર તો ઉસકી મુઝકો હો તાઅતુર.—આહા.
નીરદએ કીસ દુખસે મયેને જોડી તો સંગ પીત,
તોડનકી કીસ સોતને મોરી, તોહે સીખાઈ શીત?
ક્યા રફીબકી તફસીર સુની હવે તુને અવે બેપીર?—આહા.
પીનમ પ્યારે તુમ જો બસોગે સાત સમનદર પાર,
ઉચલી કુચત કુચત આવું, હેત ન જવું હાર,
મરંબી મયે દીલગીર, તો મેરી ખાક હો દામનગીર.—આહા.

પીંડુ—રાજલ—મુઝે માર બે મોત—તર્જ.

વજહુલકમર—તેરેસા જોહાન વફાદાર દીલબર,
હુવા હવે ન હોવેગા જીનહાર દીલબર.—તેરેસા.
યહાંસે ગયા મયે તો કોતવાલને આ,
કીયા રસ્તેમેહી ગીરફતાર દીલબર.—તેરેસા.
હુવા મેરા જામીન યકીને વફાદાર,
તો આયા યહાં મીલને ગમખવાર દીલબર.—તેરેસા.
મેરે આઅદ મત રોના મેરે લીવે તુ,
ચડહુંગા મયે કલકો સરે દાર દીલબર.—તેરેસા.

મ જ કુ ર ત ર્જ

શમ્ભુલલકા—તેરે પર હુવી હું મયે ફરજાન પ્યારે,
તેરી જીન્દગી હવે મેરી જન પ્યારે.—તેરે.
સરે દાર ચડહેકે તુ મનસુરે હોગા,
મયે શીરઝોનસી હુંગી હવેરાંન પ્યારે.—તેરે.
ન લએલીસી હું બેવકા, મયે અવે મજનુ,
મુવે યાર પર હું જો ફરજાન પ્યારે.—તેરે.
તેરે કદમો પર રખજું ખુદ કાઠ કર સર,
મુઝે હુકમ દે કરકે અહસાન પ્યારે.—તેરે.

મુ સ દ દ સ.

વજહુલકમર—આહ! ભરના, નાલા કરના, બલકે દેના જનકા,
કામ બે અવે માહરે હવે આશકે બેધવાનકા.
તુ અવે શાહે હુસ્ન હવે માઅશુક આલી શાનકા,
રોજ જાહજ હવે તુઝેતો ખુન એક ઇનસાનકા,
એક મયે ક્યા તુઝપે, મુઝસે સો મરે તો ગમ નહીં,
વારતે માઅશુકકે દુન્યાંમે આશકે કમ નહીં.

શમ્ભુલલકા—યે કહા સય વુને, હએં માઅશુકે આશક હજાર,
ઈસ તરાહ આશકોભી માઅશુકોતો હએં બેશુમાર.
કુએસકો લએલીસી કયા મીલતી ન દીગર યુલઢઝાર?
યા નહીં લએલીકો મીલતા મજનુંસા દુન્યાંમે યાર,
જો મરે હમપર, ન હમ ઊસપર મરેં તો હએક હએ,
બેવકાઈ વુઝસે આશકસે કરેં તો હએક હએ.

વજહુલકુમર—જો કહું મએં, ઊસકો માનો, જાં શીદાઈ હએ યેહી,
દોસ્તકો આશુદ્ધ કરના, બેવકાઈ હએ યેહી.
આશનાકો શાદ રખના, આશનાઈ હએ યેહી,
કરના અપને યારસે જુદ, ખુદનુમાઈ હએ યેહી,
દોસ્ત ઉસકો કહેતે હએં, કે જો સુને ફરમાને દોસ્ત,
વો તો દુશમન હએ, ન જો પુરા કરે અરમાને દોસ્ત.

અ મ્સા .

શમ્ભુલલકા—માં ફીરે, બાઈ ફીરે, મુઝસે પીદર મેરા ફીરે,
બહેને સખ ફીર જાએં, કુન્યા મુઝસે ગર મેરા ફીરે,
જર ફીરે, હશમત ફીરે, સખ કરરોફર મેરા ફીરે,
બહેકે સખ આલમ ફીરાને વુઝસે, સર મેરા ફીરે,
હુકમસે તેરે ન દીલ અએ સીમપર મેરા ફીરે.

[માહમુદકા શમ્સો કુમરકી માહબ્બતકો દેખ
કર હએરત હો કર હોના રવાનાં.]

બરવા—હું મેરી—ખ્યારે વુમ કહું હો બેફારાર.—તર્જ.

વજહુલકુમર—

આવો હમ કર લેં વુમકો ખ્યાર, હોવેં કલ વુમપજબ નીસાર,
હંસતે રહો વુમ યુઝસે હમારી, મૌતકી દેખ બહાર.—આવો.
રહ હમારી ખુશ હો ખ્યારી, વુમ ન કરો ગર જારી,
હંસ્તા મુખડા રખકે મુઝકો, દીખજાના દીદાર.—આવો.
વુમને જો માની, ખાત અએ જાની. હાસીત હુઈ શાદમાની,
રખસત હોતા હું મએં રજા દો, હોના નહીં ગમખવાર.—આવો.

[વજહુલકુમરકા જબરદસ્તીસે દસ્ત છુડા કર
જાના, શમ્ભુલલકાકા બેફારાર હો કર હોના
રવાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[સખ દરબારી મય્ય રાંમીશગરોંકે.
દસ્ત બસ્તા ખડે હુવે હયે.]

શે ય્ય ર.

ચોખદાર—અદખ કરો શહે આલી જનાખ આતે હયે,
સરોંકો ખમ કરો બખશીશ મોઆખ આતે હયે.

[માહમુદશાહકા શાહી લીબાસમે આના હમસ
લેકર અયાજ નેકબખતકો, ઓર સખ
આહલેકારકા યુમના પાયએ તખતકો.]

મુ ખ મ સ.

અયાજ—હજરત પ ફજલ હોવે સદા કીરદેગારકા,
ધરસેભી કરરોફર ખડે આલી વીકારકા.
હયે મુદદઆ જનાખસે યે જાં નીસારકા,
જાહીર ધરાદા મેરસે હો તાજદારકા,
ધનસાફ આજ હયે કૌનસે તફસીરવારકા?

માહમુદશાહ—ધનસાફ આજ ઉસકા કરંગે અયે કોતવાલ,
અપને પીસરકા ખુન જો માને કીયા હજાલ.
હાજર કર ઉસકો, જીસ જધે હોવે વો બદ ખીસાલ,
શોહરભી ઊસકા આયે જો હયે સખમે નેક ફાજ,
લાશામી વો પીસરકા યહાં લાકે જહદ ઝાજ.

[જ કર લે આના કોતવાલકા ખએરનો
ધંઆનકો મય્ય ગુફરાનકી લાશકે.]

ગવરી—કુમરી—તુએ કયા હયે ગમ અયે દીવાને.—તર્ફ,

ખએરન—તુને હાયે ! ઓ શાહર ખુતી, ખેટકો મારા ખુતુનીરે,
કીયા કૈસા કારે જખુતીરે. તુને.

કયા કયા નાજકા પાલાયા, મેરી આંખોકા યે ઉજલાયા,
મએને ઇસકે લીયે જનન ભુનીરે. પુને.
મરતી હું મએ એવજ તોરે બેઠા, જી ઉઠ જી ઉઠ પુનેરે બેઠા,
મેરી ખસ્તી હી હએ સુનીરે. પુને.

મુ સ દલ સ.

ਖਿਆਨ—ਕਰੀ ਹਯੇ ਧੇ ਧੁਡੇਲ ਕੀਸ ਆਤਵਾਰਕਾ ਕਰੇਯ,
ਅਯੇ ਸਾਹੁ ਵਧੀਧੇਗਾ ਧੇ ਮਕਕਾਰਕਾ ਕਰੇਯ,
ਐਸਾ ਨ ਛਾਗਾ ਡਾਢ ਧੁਨਾਹਗਾਰਕਾ ਕਰੇਯ.

માહમુદશાહ—મકકારકા ફરેય યહાં ચલતા હયે કહીં ?
 ધર ગર્મ પાનીસેભી ભલા જલતા હયે કહીં ?
 પ્યુન ઈસ પીસરકે પ્યુનીસે અય ટલતા હયે કહીં ?

ખાખેરન—મમ્મે ખુની મરે બચ્ચેકી? હનસાક હંક હવા,
 ઇન્જાન હસિકો મારકે વુ ખે ફલક હવા,
 લે જલ્દ મેરી જાન, જીગર મેરા થક હવા.

ધ્યાન—કહેતી હવે પુત્રી મુઝકો, બદ અતવાર દેખના ?
 અમે શાહા પે ચુડેલકી તકરાર દેખના ?
 કીસકે ગલેમે આતોંકા થા હાર દેખના ?

ખામરન-----ખીખીકો અપતી દેને યે જોવર તુએ મીલા,
અચ્ચેકે ધ્યાર કરનેકો ખાન્જર તુએ મીલા,
દરજા જીહાકસેમી હાએ અહેતર તુએ મીલા.

માહમુદશાહ—પહેનાયા ઇસને નીન્દમે આંતોંકા ગુઝકો હાર,
બચ્ચેકા જી ગયા તો કયા ઢસને ન કોઈ પુકાર?
કથું સોઇ ઇસ તરાહ, પડે ગુઝ પર ખુદાકી માર,

ધ્રુવાન—યે ઇક્તેરા તમામ હચ્ચે, અચ્ચે શાહે નેકતામ,
કુતવાલસે કીયા મચ્ચેને સખ જાહીર ઇસકે કામ,
સાહેબ ખયાન કીજીયે હાલ ઇસકા વેા તમામ.

અચાજ—બેશક જનાવ્ય હએ બહોત ઓરત યે બદ ખીસાલ,
હમસાયોંસેભી ધસકે સુના મએને ધસકા હાલ,
દસ ખીસ બરચોંકા કીયા ખુન આજ તક હલાલ.

માહમુદશાહ—ઇનસાફસે ઈએર ચુકી તકસીરવાર તુ,
 પાએગી ફાંસી કલકો અરી નાબકાર તુ,
 લે જા અબ ઇસકો કુએદમે અએ ચોબદાર તુ.
 [ચોબદારકા ખએરનકો લે જાના, સીપાહીકા
 વજહુલકુમરકો જકડે હુવે લે આનાં.]

અુ સ દદ સ .

અયાજ ———ઇનસાફ ઇસકાભી કરો અએ શાહે નામદાર,
 દુખતરપે હએ વજરકી આશકુ પે બદ શઆર.
 ઘરમે ઊસીકે રાત પે દેતાથા સબ યુઝાર,
 ઊસ સીમત ગસ્ત મેરી હુવી હએ અએ શહરવાર,
 ચોરોંકી તરહા દેખા ઇસે મએને રાહામે,
 કરકે અસીર લાયા હું દરબારે શાહામે.

માહમુદશાહ—અએ લડકે કૌન હએ તુ, તેરા નામ કર બયાં?
 વાલીદ તેરા થા કૌન? વો મેરેસે કર અયાં?
 કયા કામ કરતા હએ? તેરા કીસ જાએ હએ મકાં?
 રાતોકો કીસ લીયે ભલા ફીરતાથા તુ નેહાં?
 કયું આબર લી તુને હમારે વજરકી?
 દાહશત ન થી કયા મેરેસે આહલે સરીરકી?

વજહુલકુમર—વજહુલકુમર મુસમ્મા હું મએ ખાંનોમા ખરાબ,
 વાલીદ કપીરે ઉઆ પે બન્દેકે પે જનાબ.
 આરામસે વો કુશમે કરને ગએ હએ ખવાબ,
 ઝોર પે રજલ દેને લગા હએ મુઝે અજાબ.
 તો ઉનકી જાકે કુશપે રેતાથા રાત ભર,
 આતીથી તીન્દ, મએ વહીં સોતાથા રાત ભર.
 એક રાત મારનેકો મુઝે ડોઈ આયા હએ,
 દુખતે વજરને વલે ઉસકો બચાયા હએ.
 લે જાકે અપને ઘર મુઝે ઊસને સોલાયા હએ,
 વો બાવફા પરીપે મેરા દીલબી આયા હએ,
 અબતો મીલુંગા ઊરસે, યા લટકુંગા દાર પર,
 સદકે હું મએ વો સર્વે કુદ નૌબહાર પર,

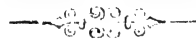
વજીર—મર જાવું કુલ કર મએ, અએ આલી જનાય હાએ!
 દુખતરને મેરી આપર કર દી ખરાય હાએ!
 નાજીલ ખુદાકા ઉરપે ન કયું હો અજાય હાએ!
 દીલમે નહીં સમાતા હાએ મેરે મૃતાય હાએ!
 કયું જીતી રહે ગદ વો યે દુન્યાએ પાકમે,
 ઘર બંદે મએ માલાવુંગા અય બસકો ખાકમે.

વજીરકુમર—કરતા હું અર્ધ આપસે આલી જનાય મએ,
 કરકે ન દામન આપા કુચ્છ બસકા ખરાય મએ.
 અય તક બહિનકા દેતા હું ઉમકો ખીતાય મએ,
 હોને ન દુંગા ઉરપતા કુચ્છબી મૃતાય મએ,
 બદનામ મેરે વારતે વો રસકે દુર હાએ,
 ફાંસીકી હો સજા મુજે, મેરા કુસુર હાએ.

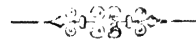
માહમુદશાહ—દાંનાં વજીર, કીસ લીયે ગમખવાર હોતા હાએ ?
 જો હાએ યુનાહવાર વો ફોનાર હોતા હાએ.
 સર કલ યે લડેકાતો મેરે દાર હોતા હાએ,
 પ્રેર અએબસે તુ દેખ કયા મજહાર હોતા હાએ,
 અએ આહાલેકારો બદ્દ મસે લેકે બવો તુમ,
 શાહબદેસા સંવારકે મુકી પ લાવો તુમ.

[માહમુદકા વજીરકુમરકો ફાંસી પર લ
 બનેકા હવારા સીપાહીયોકો કરનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા છટ્ટા.

રા સ્તા.

[આના શમ્સુલકાકા મરદાને લીખાસમે
 સોંચતે હુવે.]

સારંગ—રાજલ—તુમ અપની ચરમ મસ્તકા.—તર્ક.

શમ્સુલકા—મુલકે અદમમે હોઈ જો મફતુલ હો નહીં,
 ફાતીલ હમારા વો હાએ કે મફતુલ હો નહીં ?—મુલકે.
 વો બદ ગુમા હું બવું અદમમે વો બુતકે સંગ,
 બલકતમે બસકો હક કહીં મશગુલ હો નહીં.—મુલકે.

મુરઝાએ ખીલકે બુલબુલ નાંલાંકે સામને,
બાગે જેહાંએ એસા કોઈ કંલ હો નહીં.—મુદકે.

[દાખેલ હોનાં યફીનખાનકા ઝોર શમ્સુલ-
લકાકો શાહને લીખાસમે દેખ કર વજીર-
બદા બુલ કર ધંત્રાનકી શીકાયત કરનાં.]

ઝીઝાટી—કુંમરી—મોરી રાધાને બાંન્સી ચુરાધ—તર્જ.

યફીનખાન—

તુમ પીસર હો કોઈ દાદગરકે, આએ ખુબ આગે મેરી નજરકે.—તુમ.
શાહબદે, શાહસે કરેા મુદમ બહીરે, ધંત્રાન બેદાદગરકે.—આએ.
બેકસકા વાલી નહીં આજ, હો તુમ મદદગાર વજીરકે મરકે.—આએ.
બનકો ઉસકી નો આસેબ પોહઆ, ન છોડું મએ ધંત્રાકો મરકે.—આએ.
યફી હું મએ, ઉસકા ગુલાંમે વફાદાર, સદકે હું આકાકે ધરકે.—આએ.
કલ્યાંન—ગજલ—તુમ સલામત રહો માહશીલકે—તર્જ.

શમ્સુલલકા—જસકા દુન્યાંમેહી પએદા હો મદદગાર નહીં,
માસીવલાહ કોઈ ઉસકા હો ગમખવાર નહીં—જસકા.
તેરે ધનસાકપે માહમુદશાહ પથર પડ બએ,
બેચુનાહ પાએ સખા, ઝોર ગુનાહગાર નહીં—જસકા.
તેરે આકાકા હું એક તેરી તરફ મએબી ગુલાંમ,
શાહબદા મએ નહીં, બદએ સરદાર નહીં—જસકા.
હો સુકા હુકમ કુંમરકો આએ યફી ફાંસીકા,
રહેગા અબ વો સલામત કબી જીનહાર નહીં—જસકા.

મજર કુર તર્જ.

યફીનખાન—લે ચલો મુઝકો ઉધર, મેરા જીધર હએ આકા,
કહીયેતો બાહરે ખુદા મેરા કીધર હએ આકા?—લે.
તુમ કર ઉસકે કંદમ રો રો કહુગા ઊરસે,
આપકે સદકેકો હાજીર મેરા સર હએ આકા.—લે.
બન બએતો મેરી બએ, સલામત વો રહે,
સબ હસીનામે મેરા રસકે કુંમર હએ આકા.—લે.

ખ મસા.

શમ્સુલલકા—રસકે કુંમર હએ, રસકે પરી, રસકે દુર હએ,
આહલે કરમ હએ, નેક હએ, ઝોર બે કુંસુર હએ.
પર લીખ્યા બખતમે નો હએ હોના મુરૂર હએ,
ફાંસીકી બએ થોડીહી કુચ્છ યહાંસે દુર હએ,
સાથ આ મેરે વહાં, જહાં વો લખતે નુર હએ.

[બના યફીનખાનકા શમ્સુલલકાકે હમરાહ.]

બાળ હુસરા—પરદા સાતવા.

—ૐૐૐ—

ફીલ એ કા ચળુ ત્રા.

—ૐૐૐ—

[સરીઝ પર દો ફાંસીએ લટકી હુવી હએ,
દાખેલ હોના અયાળો માહમુદશાહકા.]

ભએરવી—ફમરી—રાજ પુત લાવે રસીયા—તર્જ.

માહમુદશાહ—સમઝ બાત તુ અબ્બે યે અએ મેરે ખ્યારે,
અરે બેચુનાહ હએ વો દોનો બીચારે.—સમઝ.

નવીસ્તા યે રખના તેરે પાસ તુને,
વજર આકે જબ સફ યાંહાં પર સંવારે.—અરે.

તુ ઊસ વકત અન્જન હો કર અએ જાના,
ગીરા દેના તુને યે આગે હમારે,
તો ફેર ક્યેસલા દેખ લે મેરા સારે.—સમઝ.

[લાના વજરના જહલાદે હાથ ખએરનો
વજહુલકુમરે, ઔર આના સાથ ઉન્કે
ધંનાન ખેઇમાનકા.]

બ એ ત.

માહમુદશાહ—કયું દેર કર રહા હએ ભજા અએ વજર તુ,
ફાંસી દે જહદ દોનો ફરેખી અસીરફ.

[સીપાહીયોંકા વજહુલકુમરે ખએરનકો
ફાંસીકી નજદીક લે જાને ચહાના,
યકીનો શમસુલકુતુબ આન કર વજહુ-
લકુમરેકો લીપટનાં.]

ક ત આ ઈ યા ત.

શમસુલકુતુબ—તુમહે મરને ફુગા ન જીનહાર દોસ્ત
હું જબતક મએ જીન્દા વફાદાર દોસ્ત.
સલામત રહો તુમ, મુઝે મરને દો,
મુનો અર્જ મેરી અએ શમખવાર દોસ્ત.

વજહુલકુમર—મુઝે તુમને દીખજાએ દીદાર દોસ્ત,
યા ઈતનાહી અરમાન અએ શમખવાર દોસ્ત.
રહો તુમ ખડે, ઔર મએ ફું અપતી જાન,
મેરે હકુમે મેઅરાજ હએ દાર દોસ્ત.

યકીનખાન—મએ જતા રહું, તુમ મેરા મુલ કીરામ ?
 તે કીસ દીનકો કામ આએ ફેર યે ગુનામ ?
 એવજ આપકે હોય ફાંસી મુઝે,
 વફાદારીમે તારે હો મેરા નામ.

મુ સ દદ સ.

વજહુલકુમર—કોઈ નહીં જમાનેમે તેરેસા આવકા,
 ત્વેઆ હએ તુઝસે બન્દેપે આકા હો ગર શીદા.
 હક મેરા તેરે પર નહીં આએ ધાર અબ રહા,
 યા ઇતને દીન ગુનામ, પ ભાઈ હએ અબ મેરા,

[ઈશ્તાનકો કહેતાં.]

ઈશ્તાન આહારે જર મેરી લેતા હએ જન તુ
 પર ઉરસે થોડા દેતા મેસે બે ઈમાન તુ.

ઈશ્તાન—હએ કીસકે પાસ જર તેરા, કીરકો દીયા હએ માલ ?
 બહોતાન લે ન મેરેપે નાહકુ આ બદ ખીસાલ.
 જ પરબી તેરે મુઝસે નહીં આયા કુચ્છ જવાલ ?
 ફેમ્લોસે અપને આપ હવા હએ તુ પાએમાલ,
 હકતો તેરા નહીં, વલે યે બાત મએ કરે,
 ગર તુ કહે તો કુચ્છ મેસે ખમેરાત મએ કરે.

યકીનખાન—[તએથમે] ઈશ્તાન રોક અપની જગ્યાંકો તુ જદદ અબ,
 ઉસ ઘરકા મએ ફફીર કહાતા હું બે અદબ,
 જસમે તેરેસે લાખો પત્તા કરતે રાજો શબ,
 ખમેરાત મુઝકો દેનેકે લાયકુ હવા તુ કય ?
 પાપોશસે ઉડાતે હએ સીફતોંકા માલ હમ,
 કુરબાન હોકે આકાપે હોંગે નેહાલ હમ.
 આકાકી અપને બુલે એતાયત. તો ઐર હએ,
 દોલતકો દેખ કરતે હએ આહત, તો ઐર હએ.
 મતલબકી રખતે હએ તો શીકાકત, તો ઐર હએ,
 મુતલક નહીં સમજતે, મુરબત તો ઐર હએ,
 હમ બે મુરબતોં પે તો ફીકાર કરતે હએ,
 આકાકે બદલે સરકો સરે ઘર કરતે હએ.

માહમુદશાહ—જીસને યુનાહ કીયા હએ ઉસે હોવેગા અગ્નિ, અએ બેયુનાહો વ્રમકો અમસ કયું હએ ધજતેરાય?
દુર અએ જલબાદ અમ વુ કર ઇન દોનોકો શીતાય,
ઓર ઇન યુનાહાગારોંપે ફાંસીકા હો ધજતાય.

[સીપાહીકા શમ્સો યફીનકો દુર કરકે ફાંસીકી
જાએ પર લે જના વજહુલકુમરો ખ-
એરનકો.]

જલબાદ અમ સફાઈસે લટકાદે દોનોકો,
હોતેહી હકમ મેરા વુ ઝટકા દે દોનોકો.

[દોનોકા સીજદા જનામે ખારીમે બજ લાના.]

કહયાન—ઈએજી તર્જ—કરો કરો સદા નેકહી કામ—તર્જ.

કુમરો શમ્સ) ચલો ચલો મીલે હકુમે હમ, હુવા અદા જાતીમાંકા સીતમ,
ખએરનોયફીન) કરો કરો સરે તસલીમ ખમ, રાહે હકુમે હો સાખીત કદમ
ચલો.

વજહુલકુમર—રખસત દો મુઝે દોરલ આલી મુકામ,

ખએરન—શોહર મેરા આખેરી લે વુ સલામ,

વજહુલકુમર—રહેના યફી વુને યફી પર દમ બદમ,

સખ—રાહે હકુમે હો સાખીત કદમ.—ચલો.

શમ્સુલકા—તનહા જાતે હો કહાં, મએંબી આવુંગા,

વજહુલકુમર—ખારે મેરે બાઈ વુઝે કહાં પાવુંગા.

યફીનખાન—આકા ખીત મેરે કયા મએં હું ન અદમ,

સખ—રાહે હકુમે હો સાખીત કદમ.—ચલો.

[અયાજકા જમીન પર જાન બુજકે નવીશતા
ગીરાના.]

અ ખી યા ત.

માહમુદશાહ—યે બેકાર કેસા દીયા ડાલ કાગજ ?

ગીરા જેબસે તેરી કુતવાલ કાગજ.

[એક શખસકા કાગજ ઉકા કર શાહકો દેના.]

વુઝે ખત યે આયા કાહાંકી ખમરકા ?

[લીફાફા પડહ કર તાઅજબુબ હોના.]

નવીશતા હએ યેતો કુમરકે ખીદરકા !

તેરે પાસ આયા કહાંસે અયાં કર ?

અરે બે હમાન હાલ જલદી બયાં કર.

[અયાજકા દ્રેબસે કાંપના.]

અચાજ—પ્રુદા આપકો રખ્યે અચ્ચે શાહ સલાંમત,
દીયા હચ્ચે યે ધંઆનને મુઝકો હજરત.

[ધંઆનકા ઘખરા કર તચ્ચેશમે આના.]

ધંઆન—યે કુતવાલ હચ્ચે મુજુ ઝુકા અચ્ચે મુલતાં,
કયા હસ ખતકી જાને ભલા ખાત ધંઆન?

[માહમુદશાહકા તચ્ચેશમે આન કર
ધંઆનકે મુહ પર યુકના.]

મુ સ દદ સ.

માહમુદશાહ—યુ તેરે મુહપે લાઅનતી ધંઆન નાખકાર,
કોતવાલતો મચ્ચે પ્રુદ થા, અચ્ચે શચ્ચેતાં નાખકાર.
તુ હચ્ચે ચનાહાગાર, ખેહમાન નાખકાર,
હચ્ચે ખેચુનાહ દોનુ યે જીશાન નાખકાર,
લડકેકા અપને ખુની હચ્ચે બદકાર તુહી પ્રુદ,
વજહુલકમરકાભી હચ્ચે સીતમગાર તુહી પ્રુદ.

[વજરકે તરફ મુખાતીબ હો કર
શમ્સુલલકુકો દીખાનાં.]

દાનાં વજર જાનતા હચ્ચે હસિ જવાંકો તુ ?

વજર—હસકાતો મચ્ચેને મુંહભી ન શાહ દેખા હચ્ચે કબુ ?

માહમુદશાહ—વો તેરી લડકી જીસને ગવાંધ હચ્ચે આખર.

વજર—કરને દો જાજતો ફતલ મુઝે શાહે નેક ખુ.

[ખાન્જર નીકાલ કર ગલખા કરતા શમ્સુલલકુ
પર વજરકા, માહમુદકા રોકના.]

માહમુદશાહ—ઠચ્ચેર અચ્ચે વજર લડકી તેરી નેકજાત હચ્ચે,
વજહુલકમરભી નેક હચ્ચે, આલી સીકાત હચ્ચે.

ખ ચ્ચે ત.

વજર—સાહેબકો કયા ખાખર હચ્ચે ભલા ધનકે અચ્ચેખકી ?
જુજ જાતે હકું નહીં કીસે આગાહી ગચ્ચેખકી.

ખ મ્સા .

માહમુદશાહ—હર શખ મચ્ચે છુપકે દેખતાયા, દોનોકાભી ખ્યાર,
જુજ પાક્યાજી કે ન થા કુચ્ચે ઔર જીનહાર.

લડકેકો અપના લડકા કીયા મએને નેક કાર,
લડકી તેરી ખ્યાહાનેમે કયા પુઝકો હએ અખ આર ?
ફાંસીસે દોનો નેકોકો લો જલ્દીસે ઉતાર.

[જલ્લાદકા દોનોકે ગલેમેસે રસ્સા નીકાલના,
શમ્સુલલકાકા વજરસે દો જાનુ હો કર
મઆશી ચહાના, વજહુલકુમરકા શાહકે
ખએરકો સુમના.]

અ બી યા ત.

શમ્સુલલકા—મુશરફ પીદર મોઆફ મેરી કીજીયે ખતા,
કીઈ દીલલગી જો મએને યે દીલખરસે ખે રજા.

વજહુલકુમર—અએ શાહે દાદગર રએ આહલાહ પુમકો શાદ,
ખર આઇ નામુરાદોંકી સાહેબસેહી મુરાદ.

[મોકા દેખ કર ભાગ જાના ઇમાન બદ ખવા-
હકા, યકીનકા દોડકે પકડનાં]

અયાજ—અગર હો હુકમ તો ફાંસી દું ઇસ મરદુદ મુજકો,
જમાઅતમે ન નેકોંકી રએ મોજુદ મુજકો.

માહમુદશાહ—અએ આહલેકારોં લટકા દો રસનમે જુદ મુજકો,
ખહોત નેકોંકા દીધ ઇજા, કરો નાજુદ મુજકો.

[સીપાહીકા ઇમાનકો ફાંસીકી જાએ પર લે
જાના, જલ્લાદકા ઊરકે ગલેમે રસ્સા
ડાલના, ખએરનકા દો જાનુ હો કર શાહકો
અર્જ કરનાં.]

મુ સ દદ સ.

ખએરન—અએ શાહા મુઝકો કરતે હો કીસ વાસ્તે રેહા ?
દુન્યામે જીન્દગીકા સહારા હએ મુઝકો કયા ?
શોહરકો ફાંસી હોતી હએ, કરજન્દગી મુવા,
તનહા મએ ખે નવા ભલા જી કર કહંગી કયા ?
શોહરકે સાથ ફાંસીપે મુઝકો અડહાધપે,
દુન્યાકા સારા ગમ મેરે દીલસે મીઠાધપે.

[ખએરનસે મીલાના વજહુલકુમરકો માહમુદશાહકા.]

માહમુદશાહ—અએ બાનો ખેટા અખસે હએ વજહુલકુમર તેરા,
રખ માંસા પ્યાર ઇસપે તુ શામો સહર તેરા.
કયા હએ મુજકા મર ગયા શોહર અગર તેરા,
વાલી હએ કેસા ખએકા હુવા દાદગર તેરા,
નેકીકી કૃતહા, બદકો બદકી હો માર નીત,
નેકોંકો શાદ રખના અએ પરવરદગાર નીત.

અ બી યા ત .

ધ્રુવાન—અએ શાહ એક અર્જ મરતે વકતકી મેરી કુબુલ હોવે,
નસીહત સુનકે નેકીકી રવાના ઘીલ મલુલ હોવે.

ખ મ્સા .

માહમુદશાહ—ચલો એક મીલકે ગાવેં ગાના ખાસો આમ નેકીકા,
પુદાસે માંગે આલમકે લીવે ધનઆમ નેકીકા.
બરીકા દામ ખોટા, ઐર ખરા હએ દામ નેકીકા,
નહીં જાએ કબી હોતા હએ કોઇ કામ નેકીકા,
મએ મદકે નેકી પર હું, કયા હએ સમ્યા નામ નેકીકા.

ઝીન્ઝોટી—ઈએજી તર્જ—નાટક રચના હરીયાલી—તર્જ.

સખ—નેકી નેકી એ પ્યારી, તુઝસે દુન્યાં હએ સારી,
સાથી તુ હોવે જીસકી, પરવા હએ ઉસે કીસકી,
રખએ તુઝકો જારી, તો કયું હો પ્રેર નાચારી,
જો પુદા દે વોહી ઉસ્કી હો દુન્યાંદારી.—નેકી.
એ બધી એ શએતાની, તુઝસે દુન્યાં હએ ફાની,
જીસે તેરી હો ચારી, ઉસકોહી હોગી ખવારી,
ઉસકી હો મનમાની, હો ન જીસમે ધનસાંતી,
હો કુખ્જમે દુન્યાં તોભી લાલચ રહે જારી.—નેકી.
નેકીસે હએ સખ રૌનક, હએ બદોંમે કબ રૌનક?
બદોં દોજખકા હીસસા, પુરા કીજેગા ફીસસા,
નેકીકી હએ રૌનક, હએ ઈસમેહી બસ રૌનક,
નેક લોગોં કરના નેકીકા હમીશાં પ્યારી.—નેકી.

૧૦ નાં મંડલીએ કરી બતાવેલા હિરદુ ખેલો તથા નકલની ચોપડીઆ.

	રૂ०	આ०
સીતમે હામાન.....	૦	૮
હુમાયુન નાસીર.....	૦	૪
હીર રાંઝા.....	૦	૪
ખેનહર બદરેમુનીર.....	૦	૪
પુરન ભગત.....	૦	૪
સએકુસ સુલેમાન.....	૦	૪
જફાએ સીતમગરી તથા મીયાં પીસુ ઐર બીબી ખટમલ.....	૦	૬
હાતમ બીન તએ તથા બોલેમીયાં.....	૦	૮
ફીસાનએ અબ્બાબ.....	૦	૮
નુરુદ્દીન ઐર હુસ્ન અફરોજ.....	૦	૨
ચમ્બેલી ગુલાબ.....	૦	૨
જલસએ દીલપસંદ તથા ફરેખી મોહુબત.....	૦	૪
ઈનસાઈ મોહુમુદશાહ ગજનવી.....	૦	૮
ત્રણ ફારસની સાથે બાંધેલી ચોપડી.....	૦	૮
ત્રણ ખેલની સાથે બાંધેલી ચોપડી.....	૧	૦

નીચલે ઠેકાણેથી વેચાતી મલશે.

ધોભીતલાવપર—મી० ખરશેદજી મેહરવાંતજી બાલીવાલા,

ફોટમાં—અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ નાં ૭ મરીન ઇસ્ટરીટ.

મારફીટ મધે—મી० હાશમ આદમની દુકાંનેથી મલશે.

ધઆને એક આલતા પોપટે એક એરત આગલ બાવન રાત
મુઘી કીધેલી દીલ પસંદ અને ચાનાક આપનારી
નજદીક પોનોસો વાંતો.

ફીમત ફૂપીઆ ૨. પોસ્ટેજ આના બે.

પુ—અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, નાં ૭ મરીન સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.

